TRST, sreda
25. februarja 1959
Leto XV. - Št. 48 (4202)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 30 lir
Tel.: Trst 94-638, 93-808,
37-338 . Gorica 33-82
Poštnina plačana v gotovini

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podružnica GORICA: Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15. do 18. — Tel. 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — MALI OGLASI: 30 lir beseda.

NAROČNINA: mesečna 480 lir — vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska: letno 1.440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Nova desno usmerjena vlada pred parlamentom

Segnijev programski govor hvalijo prvaki KD, PLI, MSI in monarhistov

Izjave Togliattija, Vecchiettija in Santija, ki je napovedal v imenu PSI ostro borbo vladi, ki je samo navidezno enobarvna

(Od našega dopisnika)

RIM, 24. — Segni je danes najprej prebral svoj programski govor pred poslansko zbornico, nato pa ga je ponovil pred senatom. V glavnem je povedal naslednje:

Zunanja politika. — Nadaljevanje «po poti, ki jo je Italija svobodno izbrala pred desetimi leti». Glede Skupnega evropskega tržišča je govoril le na splošno. Napovedal je popolno zaprtje proti levici, kot so zahtevale desničarske stranke.

Notranja politika. — Glede šolstva in sodstva je napovedal nekatere manjše reforme. Daljšo izjavo je dal o vprašanju Južne Tirolske v zvezi z zadnjimi dogodki, pri čemer je poudaril: «Toda ponovno je bilo poudarjeno, da spada izvajanje tega sporazuma v pristojnost Italije kot spada v njeno pristojnost pravica in dolžnost zaščite tradicij in zakonitih zahtev manjšin, ki obstajajo na našem državnem ozemlju.»

Gospodarstvo. — Napovedal je javna dela za pobijanje brezposelnosti s pomočjo «sožlasja med privatno in državno pobudo» v smislu, da bo poseg države «koordiniran s privatno pobudo», pri čemer najbolj važna naloga pripada tudi, ki naj bo pravilno usmerjena za uresničenje lastne blaginje in blaginje državne skupnosti». Iz ostalega dela govora sledi, da bo vlada ščitila koristi Confindustrie. Glede zakona o ureditvi trgov je dejal, da bo nadaljevala delo prejšnje vlade. Obljubil je tudi odločnejšo borbo proti gospodarskemu monopolu. Končno je omenil še nauk De Gasperija in Vanonija.

Zelo značilno je, da vprašanja deželne avtonomije sploh ni omenil, kar je storil očitno na željo desničarskih strank, katerih prvaki so takoj po govoru Segnijev program zelo pohvalili, kar pomeni, da bodo tudi glasovali.

Prvi ga je pohvalil v razpravi, ki se je po govoru zaključila, predstavnik Laurovih monarhistov, ki je dejal, da ga je govor «ugajal», ker je «na pretrečen način obravnaval razna vprašanja». Predvideno je, da bodo govorili še štirje MSI in en liberalec.

Za PSI je govoril že danes poslanec Santi, ki je prvi od petih napovedanih socialističnih govornikov. Dejal je, da program vlad ne strinja z interesi in zahtevami delavstva ter da bodo zaradi tega vlado glasovali desničarji s fašisti vred. Zato je vlada samo navidezno enobarvna, v resnici pa je usmerjena na desno. Izjavil je, da se je v zadnjih dneh pokazalo pravo lice krščanske demokracije, ki ne zna rešiti državnih vprašanj. Končno je napovedal ostro borbo tudi sedanji vladi, tako kot se je PSI borila proti Fanfanijevi vladi. Pozval je sindikaliste iz centra», naj sodelujejo pri reševanju konkretnih vprašanj brezposelnosti in za dvig delavskih mezd.

Togliatti je takoj po Segnijevem govoru izjavil, da je bil Segnijev govor «v bistvu slab», čeprav je govoril o vsem, pri čemer pa se ni odmaknil od sedne uprave. Segni se je seveda moral govoriti, ali pa samo ponoviti tisto, kar se je zgodilo v zvezi z razkolom v PSDI in o Fanfanijevem izginotju, za katerega se še ne ve, kako naj bi se označilo: kot nekaj komičnega, ali dramatičnega. Za Segnijevo notranjo in zunanjo politiko pa je dejal, da predstavlja dokaz nadaljnje intervencije in oviro za nadaljnji razvoj.

Socialist Vecchietti je izjavil, da je bil Segnijev govor «reakcionaren, ker hoče predsednik vlade pridobiti desničarske glasove.

Hkrati pa govor potrjuje, da je v Italiji «centrizem mrtev in pokopan» ter da zaradi tega obstajata le dve politični rešitvi: ali desna ali leva.

Saragat ni hotel dati nobene izjave, ker se hoče prej posvetovati s svojimi pristaši.

Demokristjani pa so vsi po vrsti Segnijev govor pohvalili. Napovedani so: štirje demokristjanski govorniki, trije komunistični, trije socialistični in en republikanski govornik. Za južnotirolsko vprašanje pa bo govoril poslanec Ebner. Pred zadnjim parlamenta je vlado namesto Sulla v imenu ministrstvu za zunanje zadeve senatorja Collasanto. Namesto poslanec Zambellija pa ni bil imenovan noben podtajnik.

A. P.

Jugoslovanski tisk o procesu v Firenci

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 24. — Jutrišnje jugoslovansko časopisje, ki spremlja proces bivših partizanov v Firenci, objavlja obširno poročilo agencije Tanjug o današnji razpravi. Jugoslovansko časopisje ugotavlja, da so bili včeraj zaslišani ugledni pripadniki italijanskega osvobodilnega gibanja dr. Umberto Zanfagnini in dr. Giambattista Angeli. Obe pričiti sta izjavili, da so italijanski in slovenski partizani skupno vodili borbo proti nacifašistični okupaciji in da se vprašanje teritorialne pripadnosti teh krajev sploh ni med vojno postavljalo. Časopisje poudarja, da je Giambattista Angeli kategorično izjavil, da so italijanski partizani imeli svoje nacionalne znamke, italijanske zastave in da slovenski partizani sploh nikdar niso postavili v zvezi s tem nobenega vprašanja. Časopisje nadaljuje poroča, da bodo jutri zaslišani najuglednejši člani italijanskega partizanskega gibanja, senator Ferruccio Parri in Luigi Longo.

Ljudska skupščina Makedonije je sprejela danes zakon, s katerim se ukinja privatna zdravniška praksa v vseh krajih, kjer zdravstvena služba lahko uspešno nudi zdravstveno pomoč prebivalstvu. Podobne zakone sta že sprejeli Slovenija in Srbija.

B. B.

Novinarji FLRJ v Benetkah

BENETKE, 24. — Na vabilo Združenja italijanskih novinarjev je prispela danes v Benetke delegacija Zveze novinarjev Jugoslavije, ki bodo 15 dni gostje italijanske vlade. Jugoslovanski novinarji, ki jih vodi urednik časopisa «Naša stvarnost» dr. Najdan Pašić, bodo obiskali razna področja in ustanove v Padovi, Vicenzi, Genovi, Rimu, Neaplju in Bologni. Jugoslovanski novinarji bodo obiskali tudi italijansko zunanje ministrstvo.

Sovjetska delegacija v Indiji

NOVI DELHI, 24. — Danes je prispela v Novi Delhi sovjetska delegacija, ki jo vodi član prezidija vrhovnega sovjeta Andrejev. Prvotno je imel delegacijo voditi Vorošilov, ki pa je sedaj bolan.

Na letališču so delegacijo sprejeli podpredsednik indijske republike Radakrišnan, pomočnica zunanjega ministra gospa Lakšmi Menon in drugi člani vlade. Navzoči so bili tudi številni diplomati, med katerimi tudi jugoslovanski poslanik Dušan Kveder.

Sovjetska delegacija bo ostala v Indiji do 27. t. m. in bo imela več razgovorov z Nehrujem, z ministrom za rudnike ter z ministrom za kmetijstvo. Zatrjuje se, da bo delegacija izročila predsedniku Prasadu vabilo, naj obišče SZ. Nocoj so bili člani sovjetske delegacije gostje na večerji pri Nehruju.

Erhard kandidat za predsednika republike

BONN, 24. — Zahodnonemški podkancler in minister za gospodarstvo Ludwig Ehrard je bil danes imenovan za kandidata demokristjanske stranke za predsednika republike. Erhard je nocoj izjavil, da sprejema kandidaturo. Erhard je član demokristjanske stranke in je protestant. Če bo izvoljen za predsednika, bo moral izstopiti iz stranke. Predsedniške volitve bodo 1. julija v zahodnem Berlinu.

Pred koncem stavke v Belgiji

BRUSELJ, 24. — Z ne posebnim navdušenjem je državni odbor belgijske splošne zveze dela (socialistične) odobril sporazum med delodajalci in sindikalnimi predstavniki, ki so ga tudi socialistični sindikalisti podpisali. Zveza, ki bo danes ali jutri dala ukaz za povratek na delo, je v poročilu izjavila, da so bili njeni nameni le deloma doseženi. Toda čeprav je dosežen neki napredek, se vendar ni mogoče odpovedati nadaljnji borbi za nacionalizacijo energetskih virov. Večje navdušenje nad sklenjenim sporazumom pa kaže katoliški sindikat.

Sporazum v glavnem določa, da bo vlada poskrbela za prekvalifikacijo delavcev, ki bodo letos odpuščeni v Borinageu. Če ne bo mogoča takojšnja druga zaposlitev, bodo delavci prejemali podporo. Prekvalifikacija se bo morala izvesti ne pozneje kot do 1. januarja 1960.

LONDON, 24. — Predstavnik obrambnega ministrstva je izjavil, da je zahodnonemški obrambni minister Strauss sprejel vabilo, naj pride v London na razgovore o obrambi.

Protipostavni proces proti benečanskim partizanom

CLN je smatral sodelovanje s slov. partizani za naravno

Tako je poudaril predstavnik KD v videmskem CLN - Dr. Angeli pa je pričal o skupnih borbah proti Nemcem in o konkretnem izvajanju dogovorov - Parri in Solari bosta pričala šele danes

(Od našega dopisnika)

FLORENCA, 24. — Na današnji razpravi pred porotnim sodiščem se nista pojavila niti senator Parri niti senator Solari, ker sta zadržana zaradi razprave v parlamentu o današnji programski izjavi nove Segnijeve vlade. Pričala bosta jutri. Tudi profesor Meneghetti, rektor padovanske univerze, ki bi moral pričati danes, se ni javil in je poslal zdravniško spričevalo, iz katerega je razvidno, da ima močan sklepni revmatizem. Tako sta danes pričala le bivši poslanec Alberto Zanfagnini, ki je bil med okupacijo član pokrajinskega CLN v Vidmu, kot predstavnik Krščanske demokracije, in agronom dr. Giovanbattista Angeli, ki je bil med partizansko borbo politični komisar brigade «Bruno Buozzi», divizije Garibaldi Natisone, sedaj pa je tajnik federacije PSI v Vidmu. S tema dvema pričanjima smo stopili na teren oboroženе borbe proti nacističnemu okupatorju, ki se je na področju Furlanije-Julijske krajine vodila skupno med slovenskimi in italijanskimi partizanskimi formacijami na tej strani in nemškimi in fašističnimi četami na drugi strani.

«To sodelovanje je bilo tako tesno, je povedal Zanfagnini, da so bile partizanske formacije tudi nacionalno mešane. V italijanskih partizanskih formacijah smo imeli jugoslovanske državljane in obratno, v slovenskih in jugoslovanskih formacijah pa smo imeli tudi italijanske partizane.» Zanfagnini je pri tem omenil tudi pripadnike italijanske vojske, ki so se po kapitulaciji Italije pridružili jugoslovanski partizanski vojski, da bi tako prispevali k skupni borbi proti okupatorju.

Po 8. septembru so se tudi v Furlaniji takoj formirale partizanske enote, ki so se povezale s slovenskimi partizanskimi enotami. To sodelovanje med jugoslovanskimi in italijanskimi enotami je CNL smatral za povsem naravno in nujno, ker je bila borba proti okupatorju skupna obema narodoma in je že značaj te oborožene borbe zavzel in narekoval najtesnejše sodelovanje.

Javni tožilec: «Ali so v Beneški Sloveniji obstajali odbori OF? Ali je CLN v Vidmu imel stike z njimi?»

Zanfagnini: «Za obstoj takih odborov sicer ne vem, vem pa točno, da so med CLN in vodstvom slovenskega osvobodilnega gibanja obstajali odnosi in celo dogovor o skupnem sodelovanju v borbi proti okupatorju.»

V ilustracijo takratnih razmer, je Zanfagnini smatral za potrebno poudariti važno okoliščino, da so Nemci priključili k rajhu vso Julijsko krajino in Furlanijo z «ljubljansko provinco» vred v obliki «Adriatische Kuestenland», katerega vrhovni komisar je bil Reiner, ki je držal v svojih rokah vso oblast. Tudi italijansko sodstvo je sicer obstajalo, ves upravni aparat je bil podrejen nemškim oblastem, ki so imele pri italijanskih oblasteh svojega svetnika (Beraterja). Ta nova teritorialna enota je nadaljevala staro avstro-ogrsko politiko razpihovanja nasprotij med slovenskim in italijanskim življem in zato so imeli Slovenci in Italijani skupnega sovražnika.

Spričo te skupne koristi je prišlo med italijanskim in slovenskim partizanskim gibanjem do dogovora, da se zaradi krepitve te skupne borbe vprašanje bodoče razmejitve med obema državama preputi mirovni konferenci. Sodelovanje italijanskih partizanskih formacij v jugoslovanskem osvobodilnem gibanju je CLN smatral ne le kot svojo protifašistično dolžnost, ampak je to sodelovanje bilo tudi potrebno za ohranitev nacionalnih koristi Italije, ki je nosila krivdo za fašistični napad na Jugoslavijo. Odraz tega imamo tudi v mirovni pogodbi, ki je upoštevala nekatere teritorialne koristi Italije.

Odv. Della Pergola: «Ali vam je znano, da je bila tudi «ljubljanska provinca» priključena k Italiji?»

Zanfagnini: «To je pač zgodovinsko dejstvo.»

V nadaljevanju je Zanfagnini dejal, da so bili v CLN zaskrbljeni glede teritorialnega vprašanja, da se je o tem razpravljalo in da so predložili etnični zemljevid Julijske krajine in Furlanije, ki ga je sestavil profesor Carlo Schiffrer.

Predsednik: «Ali je CLN kdaj slišal o dejanjih, ki naj bi imela za cilj izbrisanje italijanskega značaja Beneške Slovenije?»

Zanfagnini je to izključil; na vprašanje, če mu je znano, da je bil Briško-beneški odred sestavni del jugoslovanske osvobodilne vojske je to potrdil in dejal, da mu ni znano, da bi obstajala neka beneška četa.

Na vprašanje javnega tožilca, kaj se je dogajalo po osvoboditvi, je Zanfagnini dejal, da je prišlo do okupacije anglo-ameriške in jugoslovanske vojske, ker je jugoslovanska vojska zasledovala nemško vojsko, ki se je iz Julijske krajine pomikala čez Furlanijo v Avstrijo. Pozneje so po sporazumu med Angloameričani in Jugoslovani potegnili znano Morganovo črto in tako so se Jugoslovani umaknili na severu do Soče, kjer so ostali do mirovne pogodbe.

Javni tožilec: «Ali ste kdaj slišali o dejanjih, ki so povzročila ta proces? Ali nič ne veste o uničenju seznamov prebivalstva občin?»

Zanfagnini: «O tem ne vem nič, saj je prebivalstvo Beneške Slovenije italijanskih čustev ker so bili priključeni že leta 1866, hkrati pa je slovenskega porekla, kar dokazujejo tudi njihovi priimki. Zato ne morem verjeti, da bi slovenski partizani hoteli uničiti te sezname, ker so ti spiski najboljši dokaz o slovenskem poreklu tega prebivalstva.»

Odv. Tončič: «Kakšno je bilo zadržanje benečanskega prebivalstva do fašizma?»

Zanfagnini: «Vse prebivalstvo je nasprotovalo fašizmu, ker je izvajal raznarodovalno politiko do slovenske etnične skupine, medtem ko je bila liberalna Italija demokratična in benečansko prebivalstvo se je dobro izkazalo tudi v prvi svetovni vojni.»

Dr. Angeli Giambattista je bil komandant brigade «Bruno Buozzi», divizije Garibaldi-Natisone od avgusta 1944 do osvoboditve in je pričal v zvezi z vojaškimi operacijami svoje enote in o sodelovanju s slovenskimi partizanskimi formacijami. V bitki pri Fojdi, ki je trajala štiri dni od 26. do 30. septembra 1944, sta bili dve nemški diviziji, oddelki X MAS in «Guardia Nazionale Repubblicana», sta sodelovala tudi dva bataljona slovenskih partizanov. V tej bitki je brigada odšla na sektor med Nadižo in Sočo, kjer so jo oskrbovale slovenske partizanske formacije z živežem. Pozneje je brigada odšla v divizijo Garibaldi-Natisone čez Sočo, kjer je sodelovala v borbah z Nemci do osvoboditve.

Odnosi med garibaldinci in slovenskimi partizanskimi enotami so bili najboljši. Vzajemno so sodelovali tudi na mitingih; o kaki propagandi za Jugoslavijo ne ve nič, tudi o kaki raznarodovalni politiki ni bilo nobenega znaka. Na mitingih se je spodbujalo k skupni borbi proti okupatorju. Glede teritorialnega vprašanja pa je bilo sklenjeno, da se bo o tem govorilo po vojni.

«Kako je bilo z rekvizicijami?»

Dr. Angeli: «Za preskrbo enot smo včasih sami rekvirirali, normalno pa so nas preskrbovale gospodarske komisije.»

Odvetnik Fortuna: «Ali so se partizanske enote stalno premikale? Ali so bile poleg Briško-beneškega odreda še druge partizanske enote?»

Dr. Angeli: «Partizani so se morali stalno premikati.»

«Kaj pa OF, gospodarska komisija, policija — so se ti tudi premikali?»

«Ne, ti so bili stalno na nekem mestu.»

«Kakšne vrste policije ste poznali, in ali so bile podrejene vojaškim enotam?»

«Najprej je bila VDV, nato pa OZNA.»

«Ali ste poznali Zdravljiča?»

«Sem. Takrat je bil politični komisar; bil sem nekaj krat tudi na mitingih, na katerih je govoril Zdravljič. Na vseh je govoril le o pravicah slovenske narodne manjšine in o potrebi skupne borbe proti okupatorju. Z Zdravljičem sem govoril tudi privatno in tudi o teritorialnem vprašanju, pa mi je stalno poudarjal, da je to zadeva, o kateri se bo odločalo po vojni.»

Odvetnik Battocletto: «Ali so imeli garibaldinci kakšne sitnosti zaradi tega, ker so nosili italijansko trobojnico?»

Dr. Angeli: «Slovenski partizani niso glede tega napravili nikoli nobene pripombe.»

Razprava je bila preložena na jutrišnji dan, ko bodo zaslišali še zadnje priče obrambe in župnika Jakulina iz Kravarja, ki ga je javni tožilec poklical v zvezi z okoliščino, da so mu partizani zaupali v varstvo registre o prebivalstvu občine Sent Lenart.

DUŠAN HRESCAK

Hruščev predlaga pogodbo o nenapadanju med Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo

Zavrnil je predlog za konferenco zunanjih ministrov in predlagal neposredne razgovore predsednikov vlad - O odnosih z ZAR - Napad na iransko politiko

MOSKVA, 24. — Hruščev je davi sprejel v Kremlju predstavnike volivcev moskovskega okrožja Kalinin, kjer on kandidira za poslanca v vrhovnem sovjetu ruske republike. Ob tej priložnosti je imel dolg govor, v katerem je izjavil med drugim, da je sovjetska vlada pripravljena podpisati z Veliko Britanijo sporazum o prijateljstvu in nenapadanju.

Dodal je: «Pogodba o nenapadanju bi se lahko sklenila za 20 let. Če bi se našim gostom zdela ta doba prekratka, bi jo mi podaljšali do 50 let in tudi več. Želeli bi, da bi Velika Britanija imela prijateljske odnose s Sovjetsko zvezo; želimo skleniti pogodbo o nenapadanju in postati prijatelji njenih prijateljev.»

Zatem je Hruščev zavrnil zahodni predlog za konferenco štirih zunanjih ministrov in je pri tem poudaril, da bi na vsako diskusijo o nemškem vprašanju bilo potrebno povabiti tudi Poljsko in CSR, ki sta bili prvi žrtvi nacističnega napada in ki imata skupne meje z Nemčijo. Predlagal pa je, naj se sestanejo naravnost predsedniki vlad. Zavrnil je tudi možnost, da bi razpravljali o nemški združitvi, ker gre za vprašanje, ki spada v izključno pristojnost nemškega ljudstva.

Za konferenco predsednikov vlad je Hruščev predlagal naslednji dnevni red: Mirovna pogodba z Nemčijo; Evropska varnost; umik čet s tujega ozemlja; določitev področij in razmestitve čet NATO in varšavskega pakta; razorožitev; prepoved uporabljanja atomskega in termonuklearnega orožja ter prepoved jedrskih poizkusov v vojaške namene.

«Predsedniki vlad, je izjavil Hruščev, so najbolj kvalificirani za reševanje teh vprašanj, medtem ko bi konferenca zunanjih ministrov lahko še povečala mednarodno napetost, namesto da bi jo zmanjšala».

Hruščev je nato izjavil, da bi predlogi v zadnjih notah zahodnih držav povzročili, če bi jih začeli praktično izvajati, «kup» pripravljalnih razgovorov. «Z druge strani pa se zdi, da so zahodne države pripravljene priznati posvetovalno oblast predstavnikov obeh Nemčij na morebitni konferenci med Vzhodom in Zahodom. V takem primeru priznavajo obstoj dveh držav. Toda če je tako, elementarna logika narekuje, da se prizna tudi pravica teh držav, da odločajo o svoji usodi. Ali zahodne države lahko mislijo, da bi jim Sovjetska zveza pomagala pri mračnem uničevalnem delu tega, kar je nemško ljudstvo doseglo?»

Zatem je Hruščev izjavil, da je berlinsko vprašanje «oblak na obzorju». Toda so možnosti za izboljšanje ozračja. V zvezi z Berlinom je dejal: «S sklenitvijo mirovne pogodbe z Nemčijo bi prejšnji sporazumi o okupaciji avtomatično izgubili veljavo. Zato smo predlagali, naj Berlin dobi položaj svobodnega mesta ob jamstvu SZ, ZDA, Velike Britanije in Francije in ob sodelovanju OZN». Zatem je Hruščev obtožil Adenauerja, da je zagrizen zagovornik politike sile in ponovne militarizacije.

Hruščev je tudi poudaril, da bo SZ za vedno podpirala socialistične pridobitve Vzhodne Nemčije, in dodal: «Sovjetska zveza ne bi bila mirna, če bi nastala nevarnost za to republiko, in bi branila njene interese v skladu z varšavskim paktom. Postavila bi se proti slehernemu napadu in nikomur ne bi bilo dovoljeno kršiti varnost nemške demokratične republike po kopnem, po morju ali pa iz zraka. Slehernа kršitev meja te države bi za Sovjetsko zvezo pomenila začetek spopada».

Ko je zavrnil predlog za konferenco zunanjih ministrov, je Hruščev izjavil, da bi se taka konferenca lahko opravičila pred 14 leti. Danes gre za preživelo idejo. Zato je nujno potrebna konferenca predsednikov vlad, ki bi razpolagali s popolnimi pooblastili.

Hruščev je poudaril, da hoče SZ izboljšati odnose z drugimi državami in je v zvezi z Mac Millanovim obiskom omenil, da «naši policiji ni potrebno posredovati, da bi preprečila take incidente, kakršne je morala preprečiti ameriška policija, ko je tovariš Mikojan obiskal ZDA».

«Nimamo huliganov te vrste. Sovjetsko ljudstvo je srečno, ko vidi prihod svojih gostov in če na gostoljubnost lahko odgovori z gostoljubnostjo».

Poudaril je zatem, da bi bil zadovoljen, če bi Mac Millanov obisk prispeval k rešitvi sedanjih nesoglasij med obema državama, in je dodal: «Prepričan sem, da bi ljudstvo naših dveh držav bilo srečno, če bi se med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo sklenila pogodba o prijateljstvu in nenapadanju. Pogodba bi se lahko sklenila za dvajset let; toda če se našim gostom ta doba ne bi zdela dovolj dolga, bi privolili v njeno podaljšanje na petdeset let in še več. Prišel je trenutek, da se konča hladna vojna in da se ustvari ozračje, v katerem bodo narodi živeli v prijateljstvu z vsemi drugimi narodi. SZ hoče živeti v miru. Želeli bi, da bi Velika Britanija imela prijateljske odnose s SZ».

V zvezi z odnosi med SZ in ZAR je Hruščev izjavil, da so poizkusi pretiravanja napobožne želje». Dodal je, da je predsednik Naser arabski nacionalist, on pa je sovjetski komunist. «O nekaterih vprašanjih se izražamo v različnem tonu. Vprašanja notranje politike so stvari, ki se tičejo poedinih vlad in poedinih narodov. Kar nam ugaja in kar nam ne ugaja, je naša zadeva».

Hruščev je izrekel zadovoljstvo nad nedavnimi izjavami Naserja v Port Saidu in je dodal: «Nikoli se ne bo razbilo prijateljstvo med SZ in ZAR. SZ bo vedno ob strani tistih, ki se borijo za osvoboditev in proti napadu». Poudaril je tudi dobre odnose z Irakom in omenil bližnji prihod iraške trgovinske delegacije v Moskvo. S tem v zvezi je izjavil: «Pomagali bomo z vsemi sredstvi iraški republiki, ker to ne škodi nikomur in prispeva k splošnemu miru».

Zatem je Hruščev na dolgo govoril o odnosih z Iranom. Pri tem je poudaril, da so vprašanja notranje politike stvari, ki spadajo v izključno pristojnost vsake vlade in vsakega naroda, in je nadaljeval: «To smo rekli iranskemu šahu, ki pa se je zelo užalil. Prav on, naš južni sosed, katerega smo prisrčno sprejeli med obiskom pred tremi leti». Izjavil je dalje, da je bilo vprašanje iransko sovjetskih meja rešeno v škodo SZ, in je nadaljeval: «Šah je pokazal modrost in razumevanje do sovjetske politike in je obsprotij med dvema državama ljubil, da bo delal za izboljšanje odnosov. Toda zatem smo odkrili, da je deloval za kulisami. Šah misli, da vodi tajna pogajanja. Toda o teh pogajanjih vemo mi vse, dobesedno vse. Lahko bi mu, če bi hoteli, sporočili mnogo drugih stvari in mu dali prvovrstne informacije».

Hruščev je izjavil, da ima sovjetska vlada že v rokah tekst vojaške pogodbe med Iranom in ZDA, ki jo misli šah podpisati. Šah skuša dobiti od ZDA zagotovilo, da mu bodo ZDA pomagale proti njegovim sovražnikom v primeru napada na Iran, toda ne samo v primeru odkritega napada, pač pa tudi v primeru prevratnega delovanja. Pri tem je dejal, da vprašanje prevratnega delovanja pomeni borbo proti notranjim sovražnikom. «Toda kdo so ti v Iranu? Mi vemo, da je to ljudstvo. In pred vašim ljudstvom vas ne more nobena tuja sila rešiti».

Ko je govoril o ženevski konferenci za prepoved jedrskih poizkusov, je Hruščev izjavil, da bi sistem nadzorstva, ki ga predlagajo Angleži in Američani, postavil vse sovjetsko ozemlje pod nadzorstvo tujca, in je dodal: «To bi bilo nič več nič manj kot pravo organiziranje vojaškega vohunstva».

Zatem je govornik izjavil, da je SZ že leta 1955, ko je Eisenhower predlagal letalsko inšpekcijo, izrekla pripravljenost sprejeti ta predlog, če se v svetu vzpostavi pravo medsebojno zaupanje. Danes pa ne bi mogla sprejeti tega načrta, zaradi ameriških oporišč blizu sovjetskih meja zaradi delovanja NATO in bagdadskega pakta in zaradi nevarnosti, da se sovjetsko nebo napolni s tisoči bombnikov. S tem v zvezi je omenil, da ima tudi SZ močno in daljnosežno uničevalno orožje, ter je dodal: «Nikoli ne bomo sprejeli pogojev, ki bi pomenili popolno kapitulacijo. Nikoli ne bomo odprli vrat vaši informacijski službi; in tudi ne zahtevamo, da vi odpreste svoja vrata».

Na koncu je izjavil, da bo tudi SZ nadaljevala svoje jedrske poizkuse, če bodo to storile zahodne države. SZ pa je že danes pripravljena podpisati sporazum, ki bi temeljil na medsebojno sprejemljivih pogojih.

Začetek «konstruktivnega dela» sovjetsko-angleških razgovorov

Angleška delegacija obiskala Dubno - Reakcija na govor Hruščeva

MOSKVA, 24. — Nocoj so sporočili, da se Mac Millan ne počuti prav dobro. Med sprejemom v angleškem poslaništvu v Moskvi je moral počivati za 20 minut. Jutri bo imel Mac Millan neuraden razgovor s Hruščevom v vasi Upenskoje blizu Moskve.

Davi je britanska delegacija obiskala središče za jedrska raziskovanja v Dubni, ki je oddaljeno 140 kilometrov od Moskve. Tu sta britanske goste sprejela ravnatelj zavoda akademik Dimitri Blohincev in podravnatelj, kitajski profesor Van Han.

Med ogledom naprav je Mac Millan postavil številna vprašanja tamkajšnjim strokovnjakom in znanstvenikom. Po ogledu so obiskovalci kosili v Dubni in so se v poznih popoldanskih urah vrnili v Moskvo. Zvečer je Mac Millan priredil Hruščevu in drugim članom sovjetske vlade sprejem v britanskem poslaništvu.

Na sprejemu je Mikojan izjavil, da se je «raziskovalni del razgovorov z Mac Millanom končal in sedaj bomo začeli konstruktivni del».

Hruščev, ki so mu časnikarji postavili številna vprašanja, pa ni hotel komentirati svojega današnjega govora. Pozval je časnikarje, naj bolj skrbno preberejo njegov govor, preden delajo dokončne zaključke.

V razgovoru s Selwynom Lloydom je Hruščev poudaril potrebo paritete na konferenci najvišjih v zvezi z Nemčijo. Selwyn Lloyd je izjavil, da je SZ dovolj močna, da lahko sama zastopa ves vzhodni tabor. Hruščev pa je pripomnil, da pariteta pomeni enakost, in je dodal, da bo zadevo še proučil in mu jutri predložil seznam držav, ki naj bi bile zastopane na morebitni konferenci. V šali je pripomnil: «Vi zunanji ministri si ne zaslužite kruha. Nobenega vprašanja ne rešite.» Navzočim poslanikom pa je izjavil: «Navedite mi neko vprašanje, ki so ga rešili zunanji ministri.» Nizozemski poslanik je odvrnil: «Ciper». Hruščev ni odgovoril.

Na sprejemu se je Hruščev razgovarjal s številnimi diplomati. Pol ure pa se je razgovarjal z Mac Millanom in s francoskim poslanikom. Zvečer se je, da je na tem razgovoru v glavnem ponovil, kar je izjavil v svojem popoldanskem govoru.

Hruščev je zahodnim diplomatom tudi izjavil: «Podpišimo mirovno pogodbo z Nemčijo. Mi jo bomo podpisali z Vzhodno Nemčijo, vi pa jo lahko podpišete z Zahodno Nemčijo. Konec koncev ste vi podpisali mirovno pogodbo z Japonsko še pred nami.»

V angleških poučenih krogih v Moskvi izjavljajo, da se med razgovori Mac Millana in Hruščeva do sedaj ni omenilla pogodba o nenapadanju. V teh krogih so tudi presenečeni nad govorom Hruščeva, prav ko je Mac Millan bil izven Moskve v Dubni. Šele ob povratku v Moskvo je Mac Millan zvedel za vsebino govora. V britanskih krogih odklanjajo sleherni komentar, ker britanska delegacija ni še dobila teksta govora.

Načelnik tiskovnega urada Bele hiše Lincoln White ni hotel komentirati govora Hruščeva in je pripomnil, da ameriška vlada pričakuje «razumen odgovor» sovjetske vlade na noto od 16. februarja. Vendar je dodal, da se zdi, da je govor Hruščeva «namesto razumen odgovor bolj političen kakor polemičen govor, ki temelji na zgrešenih temeljih».

Zatem je White izjavil, da ni sprememb v programu, na podlagi katerega se bo prvega marca sestala v Parizu posebna delovna skupina, ki bo govorila o ukrepih proti «morebitnemu sovjetskemu ogrožanju Berlina in Nemčije». Na koncu je izjavil, da do sedaj ni točnih načrtov za potovanje Mac Millana v Washington po obisku v SZ. Izrekel pa je prepričanje, da bo ameriška vlada obveščena o rezultatih Mac Millanovega potovanja.

Predstavnik francoskega zunanjega ministrstva je v zvezi z govorom Hruščeva izjavil, da ne vidi vzroka, da bi javen govor veljal za odgovor na zadnje zahodne predloge. Dodal je, da je presenečen, da je Hruščev imel tak govor, medtem ko je Mac Millan gost sovjetske vlade in se s Hruščevom razgovarja o vprašanjih, ki so bila omenjena v govoru. Pripomnil pa je, da ni presenečen nad vsebino govora, ker v bistvu ne spreminja sovjetskega stališča.

Ukaz o izgonu Makariosa z otoka Cipra preklican

Tudi škof Kyprianos in drugi izgnanci se bodo lahko vrnili na Ciper - Karamanlis poudarja važnost obnove sodelovanja med Grčijo in Turčijo

LONDON, 24. — *V intervjuju z dopisnikom londonskega «Daily Herald» poziva nadškof Makarios ciprsko organizacijo EOKA, naj preneha svoje delovanje, in izreka prepričanje, da bo njegov poziv naletel na ugoden odmev.*

NIKOZIJA, 24. — Britanske oblasti so preklicale ukaz o izgnanstvu nadškofa Makariosa. Prav tako je preklican ukaz o deportaciji raznih eksponentov grške skupnosti na Cipru, ki so bili izgnani istočasno z Makariosom. Po treh letih izgnanstva se bo nadškof Makarios lahko vrnil na Ciper, kjer se je rodil.

Bilo je 9. marca 1956, ko je tedanji ciprski guverner Harding obtožil nadškofa Makariosa, da je zapleten v gibanje EOKA. Še isti dan je guverner izdal ukaz o deportaciji nadškofa na otok Mahe v Sejšelskih otokih. Obenem z njim so bili deportirani trije drugi prelati: škof iz Kyrenie Kyprianos (ki je sedaj kritiziral zueriški sporazum, na podlagi katerega bo postal Ciper neodvisna republika), njegov tajnik Polycarpos Joannides ter duhovnik Papastavros Papagathangelou. Čez leto so britanske oblasti Makariosa izpustile pod pogojem, da se ne vrne na Ciper. Tako je 17. aprila 1957 odšel v Atene, od tu pa je lani novembra odpotoval v ZDA, da je bil navzoč ob debati o Cipru v glavni skupščini Organizacije združenih narodov. Nadškof Makarios se je rodil 13. avgusta 1913. Duhovnik je postal leta 1945 in že čez pet let je bil s 37 leti imenovan za nadškofa. Njegov ugled je od tedaj bolj rastel v zvezi z njegovim političnim kot pa cerkvenim delovanjem.

Tajnik nadškofa Makariosa je izjavil, da se ni določen datum nadškofovega povratka na Ciper.

Ciprski listi vseh tendenc pišejo danes ugodno o grško-turško-angleškem sporazumu, katerega vsebina je bila objavljena kot osnova za ustavo bodoče ciprske republike. Vsi listi poudarjajo potrebo enotnosti vsake od obeh skupnosti. Listi v angleščini pa podčrtavajo nadaljevanje britanske navzočnosti z vojaškimi oporišči, katerih oskrba bo zajamčena z letališčem pri Nikoziji in pristaniščem Famagusto.

V grškem parlamentu je govoril ministrski predsednik Karamanlis, ki je dejal, da s sporazumom o novi ciprski republiki sicer gotovo niso ustvarili idealne Platonove republike, pač pa so dali Ciprčanom svobodo in postavili konec konfliktu, katerega alternativa ali končni rezultat b. lahko smrtno škodoval splošnim narodnim koristim. Ni potrebno poudarjati izredne važnosti, ki jo ima za Grčijo in Turčijo vzpostavitev duha sodelovanja, je nadaljeval Karamanlis. Obe državi sta pripravljeni okrepiti sodelovanje, da bo na ta način izginilo nezaupanje in psihološka reakcija, ki se je ustvarila v zadnjih petih letih. Potem se je Karamanlis obrnil k opoziciji rekoč, da so v zgodovini naroda izredne okoliščine, kakor sedanje, ko bi morala opozicija sodelovati z vlado.

Britanski listi pišejo o sporazumu glede Cipra tako, da se vidi, da ob sporazumu niso posebno navdušeni, sprejemajo ga pa kot nujnost, ki se ji je bilo težko izogniti. V nekako tolažbo poudarjajo da imajo zagotovljena na Cipru oporišča, ki jim bodo služila tako za obrambo Commonwealtha kakor tudi za

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 9,6, najnižja 7,1, zračni tlak 1029, veter zahodnik 10 km na uro, vlaga 72 odst., morje skoraj mirno, temperatura morja 9 stopinj.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 25. februarja
Saša
Sonce vzide ob 6,53 in zatone ob 17.44. Dolžina dneva 10,51. Luna vzide ob 20.35 in zatone ob 7.44.
Jutri, ČETRTEK, 26. februarja
Andrej

Škodljiva trmoglavost pristojnih oblasti

Spričevala bodo popravljena šele v prihodnjem letu?

Popravili bodo baje le vpisnice, tako da bo krivica ostala!

Kakor smo izvedeli, bodo na slovenskih osnovnih šolah ob zaključku drugega tromesečja razdelili spričevala brez nobenih popravkov, tako kot so bila natiskana, z vsemi jezikovnimi napakami. To pomeni, da bo ostalo vse neizpremenjeno in da bo slovenščina še vedno na podrejenem mestu. Izvedeli smo tudi, da bodo učitelji, oziroma ravnatelji šol, popravili vpisnice, tako da bosta besedilo in razpored predmetov odgovarjala besedilu na spričevalu.

V letošnjem šolskem letu torej odgovorne šolske oblasti ne bodo izdale novih niti popravile sedanjih spričeval; obljubljajo pa, da bodo jezikovne napake popravili v prihodnjem šolskem letu, toda slovenščina bo še vnaprej ostala na podrejenem mestu. Ta svoj sklep utemeljujejo češ da morajo pač vskladiti tukajšnja spričevala s spričevali za italijanske šole po vsej državi in s spričevali za slovenske šole na Goriškem. To izenačenje naj bi bilo, po mnenju pristojnih oblasti, v okviru uzakonitve slovenskega šolstva na Tržaškem.

Iz vsega tega je razvidno, da so na pristojnem mestu razumeli nesmiselnost in nelegalnost popravljanja spričeval, ki so javni dokumenti. Toda, namesto da bi ponatisnili nova spričevala, raje določijo popravke v vpisnicah. Priznajo tudi slovniške napake, a jih bodo popravili šele za prihodnje šolsko leto; nikakor pa še nočejo priznati upravičene zahteve da bi na spričevalih slovenskih šol bil na prvem mestu slovenski jezik.

Vsa posredovanja sindikata slovenske šole, strank in organizacij ter dokazovanja in protesti tiska, da bi se uredila ta zadeva niso torej nič zalegla. Čeprav je bila jasno dokazana krivičnost in so oblasti priznale, da spričevala niso pravilno sestavljena, bodo spričevala razdelili in jih izročili staršem v podpis. Kdor pa bo letos dokončal osnovno šolo in mu bo spričevalo služilo kot važen dokument v življenju, bo imel neprijeten občutek zaradi krivice, ki je ne bo mogoče več popraviti.

Slovenski šolniki so po svoji sindikalni organizaciji že povedali v tej zadevi svojo besedo; prav tako so zavzele jasno stališče stranke in kulturne ustanove. S takim ravnanjem odgovornih oblasti se nikakor ne moremo strinjati. Poudarjamo, da bi prav lahko popravili krivico in uredili zadevo brez posebnih težav in slabe krvi na eni in drugi strani; tem bolj, ker, kakor kaže in upamo, se prav zdaj končno rešujejo važna vprašanja, ki zadevajo slovensko šolstvo v Italiji in mirno sožitje ter sodelovanje med obema tu živečima narodoma.

—«—

Zborovanje delavcev podjetja Salda

Včeraj je bilo zborovanje delavcev podjetja Salda, ki so razpravljali s svojimi sindikalnimi predstavniki o vprašanju tega podjetja, zlasti pa o odpustih z dela. Delavci so poudarili, da nikakor ne morejo pristati na odpuste, in so pokazali svojo dobro voljo s tem, da so pripravljeni vsak nekaj žrtvovati, samo da ne bi podjetje odpustilo delavce, kot je pred dnevi sporočilo. Delavci bi namreč pristali na vzpostavitev izmen, oziroma na manjši urnik dela, le da bi vsi ostali na svojem delovnem mestu, v upanju da bi nehala kriza in bi podjetje dobilo nova naročila. V tem smislu so delavci pooblastili svoje sindikalne predstavnike, ki se bodo jutri sestali na Zvezi industrijcev z zastopniki omenjenega podjetja.

Na Uradu za delo so včeraj sindikalni predstavniki dveh strokovnih organizacij kovinarjev poročali o mnenju in predlogih delavcev glede novega načina izplačevanja prejemkov, ki ga je odredilo vodstvo obratov CRDA. Ti podatki bodo služili predstavnikom Urada za delo za sestanek, ki bo v prihodnjih dneh z vodstvom CRDA in sindikalnimi zastopniki za ureditev tega vprašanja.

—«—

○ Jutri ob 18. uri bo na sedežu v Ul. Zonta 2 sestanek zaupnikov INCA. Na dnevnem redu je vprašanje poviškov v zvezi z družinskimi dokladami.

—«—

Uradni vestnik št. 6

Uradni vestnik št. 6 od 21. februarja 1959 objavlja vrsto ukrepov, ki imajo veljavo na tržaškem področju. Med njimi je tudi «ministrski odlok z dne 23. januarja 1959, ki proglaša področje Zgornje Kolonje (Monte Fiascone) za turistično zanimivo in ki je bil objavljen v uradnem listu republike Italije «Gazzetta Ufficiale» št. 30 z dne 5. februarja 1959».

—«—

Plačilo naročnine SIAE

Gospodarsko združenje obvešča člane, naj nemudoma in najkasneje do vključno sobote 28. t. m. poravnajo letno pristojbino za radio aparate in televizorje SIAE. S potrdilom o vpisu v Gospodarsko združenje bodo deležni tudi letos 20 odstotkov popusta.

Za obnovitev delovnih pogodb

Pokrajinski izvršni odbor sindikata delavcev lesne industrije je na svoji seji v ponedeljek razpravljal o vprašanjih te stroke, zlasti pa o vprašanju obnovitve vsedržavne delovne pogodbe, za katero se bodo začela pogajanja v Rimu 12. marca. Omenjeni odbor poziva vse delavce, naj bodo budni in pripravljeni podpreti z borbo svoje upravičene zahteve. Prav sedaj je še bolj potrebna enotnost delavcev, ker bo le z enotnim nastopom mogoče nekaj doseči.

Tudi izvršni odbor sindikata delavcev kamnoseške industrije poziva vse delavce na enotnost in strnjenost zaradi pogajanj, ki so v teku z industrijci glede delavskih zahtev po zvišanju prejemkov. Pogajanja, ki so bila 16. in 17. t. m., so se sicer razbila zaradi trmastega stališča delodajalcev, ki so ponudili le zvišanje tarifnih tabel za en odstotek, toda sindikati se bodo s podporo delavcev borili, da se pogajanja nadaljujejo in da industrijci pristanejo na upravičene zahteve delavstva.

S sinočnje seje tržaškega občinskega sveta

Za sedaj bodo po Ul. Giulia še vedno vozili tramvaji

Vprašanje tramvajskih prog 3, 6 in 9 še ni dokončno rešeno - Vodstvo Acegat za postopno uvedbo avtobusov in trolejbusov na vseh progah

Sinoči je tržaški občinski svet razpravljal o resoluciji, ki so jo predložili svetovalci dr. Dekleva za NSZ, dr. Pincherle za PSI, Muslin za KPI in Borghese za FN in ki se nanaša na dela v Ulici Giulia ter na vprašanje tramvajskih prog v tej ulici. V resoluciji, ki je bila predložena že 9. januarja, je izražena zaskrbljenost za usodo tramvajskih prog v našem mestu. Razširile so se namreč govorice, da namerava vodstvo Acegata popolnoma ukiniti tramvajske proge št. 3, 6, 9, ki vozijo po Ulici Giulia, in št. 8, ki vozi iz Rojana k Sv. Andreju. Ker gre za vprašanje, ki zanima velik del prebivalstva, in za velike stroške, ki bi jih imelo podjetje Acegat, če bi izvedlo ta načrt, so svetovalci predlagali, naj se celotno vprašanje preureditve Ulice Giulia in morebitna nadomestitev tramvajev z avtobusi in trolejbusi razpravlja na javni seji občinskega sveta. Odbor je to zahtevo sprejel šele pretekli teden. Na osnovi tega sklepa je odbornik za občinska industrijska podjetja inž. Visintin včeraj poročal o predlogih vodstva Acegata za začasno rešitev vprašanja tramvajskega prevoza po Ulici Giulia, in sicer dokler bodo trajala dela v tej ulici.

Inž. Visintin je najprej govoril o sklepu občinskega sveta leta 1954 in 1955, ko je bilo določeno da bo občina najela 2 milijardi lir posojila za ureditev nekaterih ulic, med katerimi je bila vključena tudi Ulica Giulia. Posojilo ni bilo najeto, ker je bil leta 1957 občinski svet razpuščen. Denar za popravilo Ulice Giulia pa je določil prefekturni komisar Mattucci iz vsote, ki je niso uporabili v okviru 2 milijard lir, ki jih je občina dobila od vlade za nujna javna dela.

Nato je iž. Visintin načel vprašanje tramvajskega prometa po Ulici Giulia, ki veže velik del mesta in predmestja z največjimi industrijskimi obrati in s pristaniščem pri Sv. Andreju. Povedal je, da so bila dela v Ulici Giulia začeta, ne da bi se prej sporazumeli z Acegatom glede rešitve tramvajskih prog, ki jih je treba odstraniti iz sredine ulice, da se lahko uredijo vsa podzemeljska in druga cestna dela. Dejstvo je, da tramvajskih prog št. 3, 6 in 9 ni mogoče kar tako ukiniti, ne da bi našli vsaj začasno nadomestitev. V tej zvezi je inž. Visintin obširno govoril o bodočem načrtu, ki predvideva popolno ukinitev vseh tramvajskih prog in njihovo nadomestitev z avtobusi ali pa trolejbusi.

V tem okviru je odbornik omenil tri možne začasne rešitve in sicer: 1. začasna nadomestitev tramvajskih prog št. 3 in 9 od Sv. Ivana do Trga Goldoni z avtobusi; 2. začasna preusmeritev tramvajskih prog št. 3 in 9 po Ulici Carducci in po obrežju ter uvedba začasnih avtobusnih prog od Sv. Ivana do Borznega trga oziroma do Trga Tommaseo; 3. začasna postavitev tramvajskih tračnic ob robu Ulice Giulia, po katerih naj bi vozili tramvaji, dokler ne bo vprašanje dokončno rešeno. Inž. Visintin je izjavil, da je to najbolj ekonomična rešitev in da jo je zato sprejel tudi občinski odbor. Sicer pa je ponovno poudaril, da gre samo za začasno rešitev, dokler trajajo dela v Ulici Giulia, da se omogoči povezava Sv. Ivana in obrobnih krajev z mestom in industrijskim področjem pri Sv. Andreju.

Med svojim poročilom je odbornik pojasnil, da bi bila zamenjava tramvajev z avtobusi ali trolejbusi gospodarsko koristna za podjetje, čeprav bi bilo treba porabiti za nove vozove najmanj okrog pol milijarde lir. Podjetje pa bi s to spremembo prihranilo letno okrog 150 milijonov lir na osebju. Toda ta rešitev za sedaj ne pride v poštev, ker ni mogoče odpustiti iz službe 100 tramvajskih uslužbencev, ki jih ne bi imeli kje zaposliti, če bi že sedaj ukinili tramvajske proge.

Čeprav se razprava sinoči ni zaključila smo iz poročila odbornika inž. Visintina dobili vtis, da podjetje Acegat namerava v bližnji prihodnosti ukiniti vse tramvajske proge. Sedanja rešitev v Ulici Giulia naj bi bila samo začasna. To je potrdil tudi podžupan, ki je med razpravo dejal, da bo moral občinski svet sele razpravljati o dokončni ureditvi mestnega prometa po Ulici Giulia oziroma o dokončni usodi tramvajev v našem mestu.

Razumljivo je, da poročilo odbornika ni zadovoljilo večine svetovalcev, ki so sinoči govorili, ker je še vedno ostalo odprto osnovno vprašanje mestnih prog po Ulici Giulia, ki je že sedaj povezano z ureditvijo podzemeljskih naprav in cestišča v tej ulici. Saj ni mogoče, da bodo najprej odstranili tramvajske tračnice po sredini ulice, nato uredili cestišče in potem ponovno razkopali cestišče za namestitev novih tračnic, če ne bodo sklenili odstraniti sedanje tramvajske proge. Zato je treba zahtevati od odbora, da se čimprej začne razprava o dokončni ureditvi tega vprašanja. Predlagana rešitev začasnega tramvajskega tira po levi strani Ulice Giulia pa mora veljati samo dokler trajajo podzemeljska dela. Razprava se bo nadaljevala in zaključila šele prihodnji torek, ko bo inž. Visintin odgovoril na intervencije svetovalcev.

—«—

III. redni občni zbor PD «Rade Pregare»

Sinoči je bil v društvenih prostorih PD «R. Pregarc» III. redni občni zbor, katerega se je udeležilo lepo število članov in delegatov raznih društev.

Takoj ob otvoritvi so z enominutnim molkom počastili spomin mladega prosvetnega delavca Danila Mladovana, ki se je lansko leto smrtno ponesrečil. Sledili so pozdravi in čitanje poročil, nakar so po živahni razpravi izvolili nov odbor. Za predsednika je spet potrjen Adrijan Semen.

Podrobno poročilo bomo še objavili.

Tiskovna konferenca na trgovinski zbornici

Številni domači in tuji razstavljavci na letošnji mednarodni razstavi cvetja

Letos bosta sodelovali tudi podjetji iz Južne Afrike in s Havajskih otokov - Poseben prostor za domače cvetličarje - Številne nagrade

V rdeči dvorani trgovinske zbornice je bila včeraj dopoldne tiskovna konferenca o razstavi cvetlic, ki bo tudi letos v okviru tržaškega velesejma od 24. aprila do 5. maja v obsežnih prostorih pomorske postaje. Konferenci, ki so se je udeležili novinarji vseh tržaških časopisov in raznih tiskovnih uradov, je predsedoval predsednik trgovinske zbornice dr. Caidassi: o pripravah, organizaciji in namenu te VI. mednarodne razstave pa sta poročala predsednik razstave Casali ter dr. Cosma.

Na letošnjo razstavo se pripravljajo že dva meseca in so organizatorji dobili že prijave tako iz raznih italijanskih mest kot iz inozemstva. Do sedaj so zagotovili svoje sodelovanje na razstavi razni cvetličarji in podjetja iz italijanskih pokrajin, iz Avstrije, Belgije, Nemčije, Holandske, Francije Švice, Anglije, Južne Afrike in celo s Havajskih otokov. Uprave javnih parkov iz raznih italijanskih mest, kakor na primer iz Florence, Turina in Vidma, pa tudi z Dunaja, iz Gradca in Celovca ter znanega Schoenbrunskega parka so tudi sporočile, da se bodo udeležile razstave. Prvič se bo letos udeležila razstave Južna Afrika, in sicer uprava parkov in javnih vrtov iz Johannesburga. Zaradi olajšav, ki jih nudi uprava razstave sodelavcem iz daljnih krajev, pa se je letos prvič prijavilo podjetje Kirsch iz Honolulu na Havajskih otokih, ki bo poslalo na razstavo z letalom svojo zbirko orhidej. Podjetja ali posamezniki iz oddaljenih krajev, ki ne bi mogli sami priti na razstavo in urediti svojega prostora, lahko namreč pošljejo svoje rastline in cvetlice, uprava razstave pa bo poskrbela za ureditev na razstavnem prostoru.

Letos je uprava razstave izboljšala pravilnik ter zvišala nagradne natečaje od 15 na 32. Med drugim so razpisani nagradni natečaji za orhideje, hortenzije, okrasne rastline, palme, rododendrone, pelargonije, vrtnice, lončnice, cvetoče drevje, trajno cvetoče rastline, praproti, vodne rastline, moderne gredice, balkone, nageljne, meče, tulipane, lilije, sezonsko cvetje itd.

Poleg tega so ustanovili sekcijo za posebne natečaje, v kateri sta sektor za cvetlične kompozicije specializiranih podjetij ter sektor za amaterje; poseben natečaj za embalažo cvetja in rastlin ter natečaj za prospekte specializiranih cvetličarn.

Za vse te natečaje je na razpolago 200 kolajn, od katerih 32 zlatih 56 srebrnih ter 112 bronastih ter nad 2 milijona lir za denarne nagrade. Vsako podjetje, oziroma zasebnik, ki bo sodeloval na razstavi, pa bo vsekakor dobil spominsko kolajno in diplomo.

Da bi čimbolj popularizirali razstavo, je izvršni odbor razstave letos sklenil razpisati tudi natečaj med novinarji in pisatelji v Trstu, tudi če dopisujejo v druge liste, za najboljši članek o razstavi. Najboljši članek bodo nagradili ob zaključku razstave z zlato kolajno ter zabojem likerjev Stock. Natečaj nosi ime «Zlati cvet».

V posebnem oddelku bo tudi mednarodna razstava «ex libris» s cvetjem ter razstava znamk s cvetjem.

Letos pa bodo končno prišli na svoj račun tudi naši domači cvetličarji. Na posebnem prostoru bodo lahko razstavljali pod okriljem tržaške pokrajinske uprave, ki bo tudi podelila razne nagrade. Na tem prostoru pa ne bodo smela razstavljati večja krajevna podjetja in cvetličarne, ki se bodo morale kosati s konkurenco sorodnih italijanskih in inozemskih podjetij.

Omenimo naj še, da je bila v Trstu prva razstava cvetlic leta 1954, in sicer v paviljonu v Ljudskem vrtu in da se je od tedaj vedno bolj širila ter uveljavila tako v Trstu kot po vsej Italiji in v inozemstvu. Kakor smo že poudarili, ima razstava vzgojni in turistični pomen, da valorizira italijansko cvetličarstvo, spodbudi mednarodno trgovino s cvetjem, izmenjavo semen itd. Trst ima glede tega ugoden geografski položaj zlasti za Srednjo Evropo, poleg tega pa je na prvem mestu v Italiji glede potrošnje cvetlic na osebo.

—«—

Vespist v pešca

Verjetno bosta zadostovala dva tedna zdravljenja na stomatološkem oddelku, da bodo izginili sledovi nezgode, ki se je včeraj zgodaj popoldne pripetila 16-letnemu dijaku Vitu Nobileju iz Ul. Milano.

Fant, ki se je pripeljal v bolnišnico z zasebnim avtomobilom, je imel precej odrgnin in ran po obrazu in kar je najhuje, ugotovili so mu tudi zlom nekaterih zob.

Kakor so ugotovili, je Nobile hotel prekoračiti na Trgu Sansovino tik pred vhodom v predor cestišče, a daleč ni prišel, ker se je vanj zaletel in ga podrl z vespo na tla 32-letni Dario Bonzani iz Ul. E. de Amicis, ki je vozil proti Goldonijevemu trgu.

—«—

○ Pokrajinska uprava razpisuje natečaj za dodelitev štipendije revnemu dijaku, in sicer v znesku 30.000 lir. Prošnje je treba dostaviti do 20. marca.

Izpred prizivnega sodišča

Deloma znižana kazen šoferju obtoženemu nenamernega umora

Glede povrnitve škode pa je sodišče potrdilo prvo razsodbo

Burja je 9 oktobra precej močno zavijala okoli vogalov hiš, ko je 40-letni Stanislav Ugrin iz Ul. del Friuli stopil s pločnika ob občinskem stadionu v Ul. Flavia in hotel stopiti preko ceste. Mož se je zaradi mraza in sunkov burje držal skljućeno, a je vseeno pazil in gledal na desno in levo. Ko je opazil, da prihaja z njegove leve strani avtomobil, se je nemudoma obrnil in se hotel vrniti na pločnik. Toda bilo je prepozno. Avtomobil je treščil vanj in ga vrgel v zrak. Med padcem je z glavo udaril ob levo stran vozila in obležal v mlaki krvi negibno na tleh.

Avtomobil, «Lancia Aprilia», ki ga je vozil 29-letni Vittorio Bevilacqua iz Ul. Machiavelli, je nadaljeval vožnjo in se ustavil šele po 25 metrih. Iz njega je nemudoma izstopil šofer, kateremu so sledili tudi drugi potniki, in sicer Mario Venier iz Ul. Gatteri in dve dekleti. Vsi skupaj so hoteli spraviti hudo ranjenega Ugrina v avtomobil, da bi ga odpeljali v bolnišnico, a žal jim je ranjenec izdihnil v rokah, zaradi česar ni bilo drugega, kot moža položiti na tla in počakati na organe prometne policije.

Preiskovalnim organom se je zelo čudno zdelo, da ni šofer pravočasno opazil pešca, katerega sta opazili kakih 15 metrov pred krajem, kjer je prišlo do nesreče, obe potnici, ki sta sedeli na zadnjem sedežu. Zato so Bevilacquo prijavili sodišču pod obtožbo nenamernega umora.

Razprava proti obtožencu je bila pred kazenskim sodiščem, ki ga je 5. decembra 1957. leta obsodilo pogojno na 6 mesecev zapora. Seveda je bil Bevilacqua obsojen tudi na povrnitev škode vdovi Stefaniji in pokojnikovima sinovoma Guerrinu in Mariji. Točno vsoto bi moralo določiti civilno sodišče, v pričakovanju razsodbe pa bi moral Bevilacqua plačati pol milijona lir. Proti obsodbi je šofer vložil priziv, s katerim je dosegel, da so mu zaporno kazen znižali za dva meseca. Ostali del prve razsodbe pa so prizivni sodniki v celoti potrdili.

Preds.: Fulco, tož.: Santona, staso, zapisn.: Zanetti, odvetnik zasebne stranke: Uglessich, obramba: odv. Antonini.

—«—

IZPRED SODIŠČA

Odložena razprava

Pred sodiščem so razpravljali o nezgodi, do katere je prišlo aprila meseca 1955 leta v začetku Ul. Ponziana. Tedaj se je Viktor Trampuž iz Istrske ulice zaletel s skuterjem v 56-letnega Antona Zadnika iz Ul. Molin a vento, ki je skupno s prijateljem Francem Hlačo prekoračil cesto. Zanimivo je, da so morali Trampuža sprejeti s pridržano prognozo v bolnišnici, medtem ko se je pešec rešil le z navidezno lažjimi poškodbami.

Toda na razpravi, kjer je bil Trampuž obtoženec, Zadnik pa tožitelj, je prišlo na dan, da so Zadniku kakih pet dni po nezgodi ugotovili kostne poškodbe na nogi in tudi na ramenih. Ker je to bistvene važnosti za razsodbo, je sodnik sklenil vrniti akte preiskovalnemu sodniku, ki bi moral odrediti zdravniški pregled Zadnika. Ugotoviti bi namreč morali, če so njegove trditve resnične.

V pričakovanju zdravniških izsledkov pa je sodnik odložil razpravo za nedoločen čas.

Sodnik: D'Amato, tož.: Giraldi, zapisn.: Loi, odv. zas. stranke: Padovani, obramba: odvetnik Antonini.

Izpred kazenskega sodišča

Oproščen ene obtožbe je za drugo dobil toliko kot njegov prijatelj

Dejstvo, da je preprečil vlom v neki bar, mu ni dosti pomagalo - Oproščena ženska, ki je sama «podaljšala» veljavnost potnega lista

23-letni Alfredo Luisino z JeriČljevega trga je bil prepričan, da mu sodišče ne bo moglo do živega: obtoženali so ga poskusnega vloma v bar Albina Kobca v Ul. Flavia, ki bi ga moral izvršiti skupno s prijateljem Mariom Repichem od Sv. M. M. Sp. Nadalje sta bila oba obtožena tatvine rezervnega kolesa z neke vespe. Pred dnevi sta morala oba polagati račun pred kazenskim sodiščem, a Luisino je upal, da se bo rešil kazni. Izjavil je, da je pripomogel policijskim organom, da so preprečili vlom in pri tem ujeli tudi Repicha.

Sodnike fant ni prepričal, pa čeprav je bilo v aktih pismo bivšega šefa letečega oddelka kvesture dr. Mangana, ki je potrjevalo točnost njegovih izjav. Hoteli so se osebno prepričati, zaradi česar so proces odložili na včeraj, in sicer z namenom da zaslišijo brig. Ventriceja, ki mu je Luisino prijavil vlom.

Včeraj je funkcionar prišel pred sodnike in izpovedal, da jih je Luisino res obvestil o vlomu, s čimer je pripomogel, da so pravočasno prišli na določen kraj. O tem je Luisino govoril tudi z dr. Manganom, vendar fantu niso preveč verjeli, ker je imel sploh navado prihajati na policijo.

Obsodbe poskusnega vloma v bar se je Luisino res rešil, pa čeprav le zaradi pomanjkanja dokazov. Toda sodniki so mu prisodili za obtožbo tatvine rezervnega kolesa kar 5 mesecev in 10 dni zapora ter 4000 lir globe in mu istočasno preklicali pogojnost kazni, na katero je bil v preteklosti že obsojen. Repicha pa so spoznali za krivega tako poskusnega vloma v bar kakor tatvine rezervnega kolesa in ga obsodili na 5 mesecev in 20 dni zapora in na 4500 lir globe. Temu pa so, glede na dejstvo, da je prišel prvič navzkriž z zakonom, priznali pogojnost kazni brez vpisa v kazenski list.

Pred istim sodiščem sta se morala zagovarjati tudi Adriano Signoretto iz Istrske ulice in Aldo P. od Sv. M. M. Sp. Oba sta bila obtožena zatajevanja ukradenega blaga. Prvemu so obtožbo spremenili v nepreviden nakup in so ga obsodili na 3 tisočake denarne kazni drugemu pa so kazen oprostili zaradi njegove mladoletnosti.

Preds. Fabrio, tož. Visalli, zapisn. Rachelli.

* * *

73-letni Anton Vesnaver je imel dva zapadla potna lista; eden je bil njegov, drugi pa na ime njegove žene. Prileti mož je hotel podaljšati njuno veljavnost, a ni vedel, kaj je treba storiti. Na pomoč pa mu je prišla žena njegovega nečaka Silvana Ventin por. Vesnaver in mu obljubila, da bo v najkrajšem času vse uredila. In res mu je nekaj dni kasneje izročila oba potna lista. V notranjosti ni bilo nobenega pečata, le napis «Velja do januarja 1958. leta». In to je moža stalo 4400 lir, ki jih je izročil sorodnici.

Vesnaver je hotel s potnim listom v Jugoslavijo in je šel na konzulat, da bi mu dali vizum. Toda tu so ga opozorili, da je potni list že zapadel in da ne zadostuje nekaj besed, napisanih z navadnim peresom vrste biro za podaljšanje veljavnosti.

Prileti mož se je čutil prevaranega in ker ni našel drugega izhoda, je odšel na kvesturo. Tu je povedal kaj se mu je zgodilo, in tako se je Silvana Ventin znašla z dvema obtožbama na ramenih.

Tudi zanjo je prišel čas polaganja obračuna, vendar se lahko reče, da se je na zadovoljiv način rešila vseh nevšečnosti, ki bi nastale z obsodbo; povedala je namreč, da si je res pridržala Vesnaverjeve tisočake za hrano, ker je njen mož že dolgo brez dela. In tako so sodniki prekinili postopek glede te obtožbe, ker v aktih ni bilo nobene pisme-ne tožbe. Oprostili pa so jo tudi obtožbe poneverbe dokumentov, češ da dejanje ni kaznivo.

* * *

Pravdo med Carlom Tolloyem in zastopnikoma druge indipendentistične struje Valerijem Borghesejem in Giovannijem Krizmancichem, ki bi jo morali obravnavati včeraj, so ponovno odložili. Tokrat pa za nedoločen čas.

—«—

Prometna nesreča

V bolnišnici so včeraj zvečer nudili vso potrebno zdravniško pomoč 24-letnemu Antonu Bonu iz Grljana in 21-letnemu Giorgiu Zacchigni iz Ul. Ronchetto. Njune poškodbe so take, da bosta okrevala najkasneje v nekaj dneh.

Mladeniča sta izjavila, da sta se okoli 20.40 peljala z motorim kolesom po Rojanu v Ul. Montorsino. Iznenada pa je prišlo do karambola med njima in Arnoldom Raurijem iz Ul. Tiepolo, ki je s fiatom 600 privozil z nasprotne strani in začel zavijati na levo.

Z včerajšnje tiskovne konference na trgovinski zbornici

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 24. februarja t. l. se je v Trstu rodilo 12 otrok, umrlo je 13 oseb, poroke pa so bile 3.

POROČILI SO SE: uradnik Luigi Trani in trgovka Modesta Valdemarin, motorist Luigi Tonin in šivilja Annamaria Pompei, šofer Aldo Rustin in gospodinja Bogoslava Coreni.

UMRLI SO: 73-letni Giovanni Giurissevich, 59-letna Ines Scotto por. Stranich, 60-letni Bruno Turcato, 79-letna Violetta Tizza vd. Parac, 80-letna Ida Rizzardi por. Vede, 73-letni Marino Saftich, 64-letni Angelo Sciacca, 66-letni Benedetto Catanzaro, 81-letni Carlo Simoni, 76-letni Ernesto Severi, 53-letni Antonio Furlan, 63-letni Giovanni Chersovani, 81-letna Alice Bidoli.

—«—

Valute

	Milan	Rim
Zlati funt	5.900,—	6.150,—
Marengo	4.500,—	4.675,—
Dolar	620,—	622,—
Frank franc.	122,—	125,—
Frank švica:	143.50	145,—
Sterling	1.725,—	1.750,—
Dinar	73,—	77,—
Šiling	23,75	24,25
Zlato	706,—	708,—
Zlati n. marka	148,75	149,75

DAROVI IN PRISPEVKI

V počastitev spomina pok. Justine Colja daruje Milka Santelli 1000 lir za Dijasko Matico.

V počastitev spomina pok. Justine Colja roj. Trobec daruje družina Ludvik Trampuž 2.000 lir za Dijasko Matico.

V počastitev spomina pok. Justine Colja daruje družina M. Morel 1000 lir za Dijasko Matico.

V počastitev spomina pok. Justine Colja daruje družina Andrej Spacal 1.500 lir za Dijasko Matico.

Namesto cvetja na grob pok. Justine Colja roj. Trobec daruje Valerija Sila 1000 lir za Dijasko Matico. V isti namen daruje Grozdana 500 lir.

V počastitev spomina pok. Justine Colja darujeta Tatjana in Jože Koren 1000 lir za Dijasko Matico.

Namesto cvetja na grob pok. Justine Colja daruje družina Jože Cesar 500 lir za Dijasko Matico.

Ob tretji obletnici smrti Marija Kogoja daruje sestra 5.000 lir za Dijasko Matico.

—«—

VČERAJŠNJE CENE NA TRGU NA ČEBELO

(V prvem stolpcu so najnižje cene, v drugem najvišje, v 3. prevladujoče)

pomaranče:			
«tarocchi»	106	188	153
«rdeče»	71	135	106
«more»	88	153	141
«svetle»	41	76	71
limone	82	106	94
mandarini I.	106	165	129
mandarini II.	76	76	76
jabolka:			
«abbondanza» I.	35	41	35
«abbondanza» II.	18	32	24
«delizia» I.	82	118	106
«delizia» II.	47	71	59
«imperatori» I.	38	53	41
«morgenduft»	53	82	65
hruške	82	141	118
hruškice	59	82	71
artičoke (1)	25	40	32
zelje	65	71	65
cvetača z listi	41	94	65
ohrovt	35	71	53
cikorija	41	59	47
repni vršički	50	82	65
čebula	29	41	32
koromač	29	100	76
razna solata	50	375	112
krompir	29	56	37
zeleni radič	250	1100	325
rdeči radič	263	475	400
špinača	87	200	112
motovilec	325	562	300

Večina blaga se prodaja po previsoki ceni (3. stolpec).

SNG v TRSTU

V petek 27. t. m. ob 20.30 v prosvetni dvorani na OPČINAH

Dino Dardi
ZLOČIN IN KAZEN
Prosta interpretacija po romanu Dostojevskega

V nedeljo 1. marca 1959 ob 16.30 v prosvetni dvorani na OPČINAH

Marija Holkova
PEPELKA

V nedeljo 1. marca ob 17. uri na KONTOVELU

Leopold Lahola
MADEŽI NA SONCU

«Najmlajši»
PROSVETNEGA DRUSTVA «IVAN CANKAR»
vabijo na
svojo prireditev
ki bo v nedeljo, dne 1. marca 1959 ob 16. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj»
SPORED:
«PISANI PRIZORČKI» (režirala Ema Starčeva), PEVSKI ZBOR (pod vodstvom Fride Valetičeve) in BALET — naštudiral baletni mojster Adrijan Viles.

PROSVETNO DRUSTVO «VALENTIN VODNIK» iz Doline
vabi člane na
Prešernovo proslavo
ki bo 28. februarja 1959 v društvenih prostorih ob 20.30

PROSVETNO DRUSTVO «PROSEK-KONTOVEL»
priredi v nedeljo 1. marca t. l. ob 17. uri v dvorani na Kontovelu
Prešernovo proslavo
Na sporedu je petje moškega zbora «Prosek-Kontovel», samospevi, recitacije, nastop tamburašev iz Doline in gojencev Glasbene šole prosvetnega društva «Prosek-Kontovel».
Vljudno vabi odbor.

RAZNA OBVESTILA

NARODNA IN STUDIJSKA KNJIŽNICA v Trstu priredi danes 25. t. m. ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Ul. Roma 15 predavanje o hrvatskem pesniku Kranjčeviću. Predaval bo prof. Umberto Urbani s tržaške univerze. Sodelovala bosta člana SNG Modest Sancin in Jožko Lukeš.

Slovenski fotoklub v Trstu. Danes zvečer ob 20.30 redni sestanek v Ul. Roma 15. Na dnevnem redu je predavanje o temi «Opis fotografske kamere in njeni osnovni deli». Po predavanju pomenek o sodelovanju na fotografski razstavi jubileja tabornikov. Vabimo vse fotoamaterje, da prinesejo s seboj slike v vsakem formatu za oceno.

RADIO

SREDA, 25. februarja 1959

RADIO TRST A

7.00 Jutranja glasba; 11.30 Brezobvezno, drobiž od vsepovsod in... Žena in dom, obzornik za naše gospodinje; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Orkester Helmut Zacharias; 13.30 Lahke melodije; 17.30 Plesna čajanka; 18.00 Radijska univerza: Luigi Volpicelli: (5) «Poklicna usmeritev»; 18.10 Beethoven: Simfonija št. 4 v B-duru, op. 60, nato poje Mathé Altery; 19.00 Zdravstvena oddaja; 19.20 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Glasba Vincenta Youmansa; 21.00 «Libanonska cedra», radijska drama, ki jo je napisal Alfonso Leto, prevedel pa Saša Martelanc; igrajo člani radijskega odra, vodi Joze Peterlin; nato vokalni kvartet «The Diamonds»; 22.30 Schubert: Fantazija v C-duru, op. 15 imenovana «Popotnik»; 22.55 Igra vam orkester Carmen Cavallaro; 23.30 Nočni pies.

TRST

12.10 Tretja stran; 16.30 Pred premiero Wagnerjeve opere «Renško zlato»; 17.30 Spominski koncert za Antoniom Smareglia in Silvio Bencom; 19.00 Teddy Wilson pri klavirju.

II. PROGRAM

13.00 Ping-pong; 14.00 Gledališče ob dveh; 16.00 Tretja stran; 21.00 Cilj najboljših; 22.00 Dvoje oči, radijska drama.

RADIO KOPER

Poročila v italijanščini: 12.30, 17.15, 19.15, 22.30.

Poročila v slov.: 7.30, 13.30, 15.00.

5.00-6.15 in 7.00-7.15 Prenos RL; 7.15 Glasba za dobro jutro; 8.00 Prenos RL; 12.05 Opoldanski cocktail; 13.40 Kmetijski nasveti; 13.45 Od melodije do melodije; 14.30 Okno v svet; 14.45 Filmska glasba; 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame; 15.20 Narodni zvoki; 15.40-16.00 Prenos RL; 16.45 Ritmi in pesmi; 17.00 Glasbeni mozaik; 18.15 Melodije starega Dunaja; 19.00 Domenico Modugno in njegova kitara; 19.30 22.15 Prenos RL; 22.15 Igra orkester Jimmie Lunceford.

SLOVENIJA

327.1 m, 202.1 m, 212.4 m

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 22.55.

5.00-8.00 Dobro jutro!; 8.05 Lahka glasba; 8.30 Iz oper Mascagnija in Giordana: Dvospev Santuzze in Turidda ter Lolina pesem iz opere Cavalleria rusticana in zaključni prizor iz opere André Chenier; 9.00 Jezikovni pogovori (ponovitev); 9.15 Narodna igra ansambel Srečka Dražila; 9.40

LETOŠNJA PREŠERNOVA PROSLAVA V SLIKAH

Na nedeljski Prešernovi proslavi v dvorani na stadionu «Prvi maja» je kot napovedovalka in recitatorka nastopila Alenka Kravos

Kot prva točka pevskega programa: nekoliko skrčen otroški pevski zbor PD «Ivan Cankar» od Svetega Jakoba pod vodstvom Fride Valetič

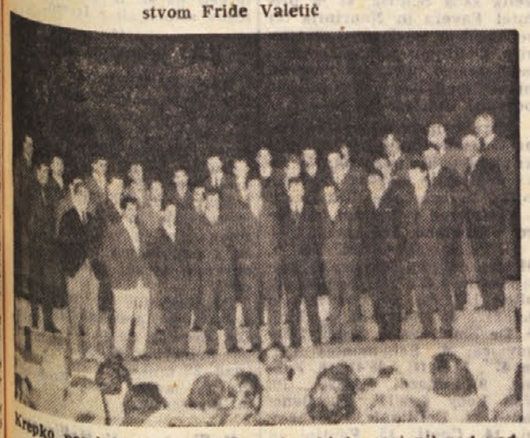

Krepko pomlajeni zbor iz Bazovice, ki je nastopil pod vodstvom Ubalda Vrabca

Prvaki zbor s Proseka in Kontovela se je ponovno močno uveljavil. Vodi ga Milan Pertot

Tudi Tržaška folklorna skupina se je lepo uveljavila s svojim plesom «Stu ledi»

Albin Verginella je zelo lepo pripravil pevski zbor iz Križa

(Ker danes ne moremo objaviti vseh slik, bomo preostale objavili jutri)

Še nekaj o vzrokih premogovne krize

V nekem drugem članku smo že orisali vzroke stavke belgijskih rudarjev in krizo premogovne industrije, ki zajema vso Zahodno Evropo in ZDA.

V Belgiji so se odločili, da bodo zaprli nekaj premogovnikov v okolišu Borinage predvsem zato, ker je tako zahtevala vrhovna oblast jeklarske in premogovne skupnosti, v katero je vključena tudi Belgija. Ravno ta sklep pa je bil neposredni vzrok stavk. Evropska jeklarska in premogovna skupnost je bila prvi zametek bodočih mednarodnih naddržavnih organizmov. Iz nje se je kasneje porodilo tudi skupno evropsko tržišče. Namen te skupnosti je bil, da se pospeši premogovna, železarska in jeklarska dejavnost in poveča proizvodnja. Ta proizvodnja je res naraščala, toda razlike in pomanjkljivosti med raznimi člani skupnosti so ostale in med vsemi državami je začela prevladovati Nemčija, ki ima pač najmočnejšo monopolistično industrijo. V Nemčiji se je od leta 1952 do 1957 proizvodnja premoga zvišala za 10 milijonov ton; medtem pa je v Franciji ostala na isti višini, v Belgiji in na Holandskem pa je celo občutno padla.

Tudi v samih državah je ostalo razmerje med proizvodnjo in potrošnjo jekla na osebo skoraj nespremenjeno. V Nemčiji pride namreč na vsako osebo 438 kg jekla, v Italiji pa samo 136 kg, to je več kakor 3:1. Po drugi strani pa tudi združitev tržišč ni pomenila izenačenja plač, saj so italijanski železarski delavci najslabše plačani v sklopu držav jeklarske in premogovne skupnosti.

Toliko opevani «evropeizem» gre torej v škodo bolj šibkih držav in služi predvsem monopolom, da ohranijo svoje položaje in zadušijo vso konkurenco. Zato ni nič čudnega, če nastaja kriza po vsej Evropi. In te krize ne doživlja le premogovna, marveč tudi jeklarska in železarska industrija; proizvodnja jekla in železa se je namreč po Evropi znižala in pri nas se je tudi v januarju skrčila za okrog 7 odst. V Italiji so res opustili večje število nerentabilnih železarskih obratov, toda obljubili so, da bodo zgradili nove plavže in železarno v Savoni ter tudi na Jugu; ostalo pa je le pri besedah.

Za Italijo pa ima kriza še drugo plat, ki smo jo tudi že omenili; v Belgiji, na Holandskem in v Nemčiji je namreč zaposlenih na desettisoče italijanskih rudarjev, katerim grozi sedaj odpustitev z dela. Iz holandskih rudnikov nameravajo odpustiti v šestih mesecih okrog 700 italijanskih rudarjev, ki so bili zaposleni na podlagi dveletnih pogodb, ki sedaj zapadejo. V Belgiji grozijo z odpustom vsem inozemskim stavkajočim rudarjem, med katerimi so italijanski v večini. Tu se torej jasno kaže, kako malo veljajo vsi obeti o zaposlitvi italijanskih delavcev v državah evropske skupnosti, saj jih že ob prvih težkočah hočejo vreči na cesto. Prav tako se je pokazalo, kako malo se lahko računa s tako imenovano evropsko solidarnostjo; kadar preti kriza, se kapitalisti pač najprej odkrižajo tujih delavcev, potem pa začnejo odpuščati še lastne.

Če primerjamo položaj v Belgiji in pri nas, tudi lahko ugotovimo, da so razne belgijske skupine in stranke mnogo pred nami. V Belgiji so celo demokristjanski sindikati pod pritiskom množic odkrito postavili zahtevo po nacionalizaciji rudnikov in vseh energetskih virov sploh. Pri nas vlada vedno bolj popušča monopolistom, ki zahtevajo, da se mora državna udeležba v industriji še bolj omejiti ter da se morajo prepustiti proste roke tako imenovani zasebni pobudi. V Belgiji pristajajo celo kapitalisti na to, da se ustanovi odbor za nadzorstvo nad gospodarstvom, v katerem bodo zastopani delodajalci, vlada in sindikati. Nadalje nameravajo ustanoviti poseben podoben odbor tudi za rudnike. Ta odbor bi odločal o rudniških koncesijah in o investicijah.

Po drugi strani pa so demokristjanski sindikati popustili vladi, vrhovni oblasti jeklarske in premogovne skupnosti in delodajalcem ter pristali na to, da se zastareli rudniki v premogovnem bazenu Borinage zaprejo že do konca maja, medtem ko so socialistični sindikati zahtevali, da se ta ukrep odloži vsaj do konca leta.

Kriza, ki je nastala v Belgiji, pa je vsekakor poučna, saj nam kaže, da so se začeli tudi v samih kapitalističnih krogih zavedati, da ni več mogoče vztrajati na dosedanji poti.

Ceprav je čas kopanja pri nas še daleč, prinašamo že novo kopalno obleko, ki pa je tokrat iz — aluminija.

DOTT. CARLO CHERSI:

Itinerari del Carso Triestino

III.

Prav tak tehnično brezbarvni neologizem je «Bivio», italijansko ime za novo nabrežinsko postajo blizu križpotja ali odcepka proge proti Tržiču-Italiji od Južne železnice, ki ga pogosto tudi naši ljudje rabijo iz oportunistične udobnosti. Ta precej sveža skovanka niti ni točna, ker je železniško križpotje precej oddaljeno proti Trstu. Zato bi bilo pravilno, da to postajo imenujemo po kraju, kjer leži, to je po ledini z lepim slovenskim imenom «na Iverah» (ivere imenujejo kamnolomski Kraševci neuporabne drobce, odkruške kamna, ki ostajajo v kupih okrog kamnolomov).

Enaka spakedranka je Belvedere di Aurisina, ki v Nabrežini nikdo zanj ne ve. Belvederov, razgledišč je na tisoče po svetu, in zato je to brezbarven, tehnicističen naziv, ki nam nič ne pove s svojo dolgovrstno enoličnostjo. Ta grebenski vršiček s prekrasnim in zelo obsežnim razgledom, četudi je razmeroma nizek (162 m), ima lepo in pomembno slovensko ime, Sestrenski vrh, ki ga na neki točki stari imenujejo tudi Trtur. Tod namreč vodi stara pot iz Nabrežine v Sestrence, edinsko ime za del obale nasproti nekdanjima ogromnima skalama Dveh sester, v morju blizu obale; ime je povezano s prelepo kraško bajko o okamenelih sestrah; Aškerc ju je ovekovečil v svojih «Jadranskih biserih».

Gusella di Aurisina je enaka tehnicistična skovanka za skalo, ki je gotovo ne bo v Nabrežini nikdo prepoznal pod tem imenom. Sicer pa je danes ni več, razstrelili so jo l. 1957, kot to Chersi omenja, baje zaradi nevarnosti, da se zruši na spodaj ležečo obalno cesto. Bila je to slikovita skalnata tvorba, nekaka «špička» — skala take šilaste oblike — ali zob, turnec ali možic ali tudi baba, kot so imenovali planinci v visokih Alpah osamljene visoke skalnate stebre, ostanke skalnatih grebenov, ki jih je erozija ob straneh razjedla. Tu je bil nekoč sklenjen skalnat greben, ki se je odcepil od Sestrenskega vrha v smeri proti morju. Po starem nabrežinskem izročilu so to skalo imenovali «Moža» in so ga stavili v zvezo z že omenjeno pripovedko o Dveh sestrah. Mož naj bi bil na pol sokrivi ribič, zaradi katerega sta se zaljubljeni sestri utopili in je ob pogledu na to dvojno tragično smrt okamenel.

Klobuk dol pred znanim tržaškim plezalcem Mirom Dougan, prijateljem in soplezalcem dr. Julija Kugyja, slovenskega pokolenja, ki tega ni niti tajil kot mnogi ne preveč kulturni in še manj značajni tržaški Slovenci. In vendar ne morem dognati, kje naj bi bil kraj, ki ga je bil Chersi ali kdo drug za njim, poimenoval z «Bivacco di Miro Dougan» v znak spoštovanja in v spomin na onega, ki je sem hodil v pobožnem občudovanju tega prelepega kotička naše obale. Ali je to *Stari vrh*, obronek tik pod Sestrenskim vrhom, ali pa *Oljka*, prastaro počivališče nabrežinskih ribičev in kmetov na krasnem razglednem kraju na sedelcu, koder prehaja pot iz Brega, od Cup, v Nabrežino ob Kontovelski poti. Stare oljke ni več, zmrznila je bila v eni zadnjih hudih zim, le mladice so pognale iz starega trša.

Portic ciuolo del Bivio je tudi sveža skovanka, ki naj pač označuje nabrežinski portič, ki pa ima zelo staro zgodovinsko ime «Pri Čopah» ali Čupah, po onih naših arhaičnih ribiških čolnih iz enega samega debla, ki so tu pristajali.

Acquedotto Randaccio ali tudi Canale Randaccio je za domačine tudi uganka. Rojstni datum v glavnem lahko določimo, nekam v dobo prve svetovne vojne, ko je tu padel D'Annunziov prijatelj Randaccio, menda od očeta Randiča iz Dalmacije. S tem se hoče označiti tržaški vodovod iz *Lokavca*, izvir Timava takoj vzhodno od Moščenic, izvir, ki ga menda v celoti popijejo Tržačani.

Imena Ceroglie, Malchina, Sistiana, Visogliano, Samatorza so v glavnem prilagoditve slovenskih *Cerovelj, Mavhinj, Sesljana, Višovelj, Samatorce* italijanski fonetiki. Malo zmešnjave že dela *Slivno*, saj ga je italijanska skovanka prevedla v ženski spol in v obliko Slivia, ki je pa podobna imenu Slivje pri Materiji in v drugih slovenskih krajih in se seveda z njimi nujno zamenjuje. Enako zmešnjavo povzroča ime vasi *Gabrovec*, ki je moškega spola, ki ga pa italijanska fonetična prilagoditev naredi za Gabrovizzo, kakor se glasijo imena vasi pri Ospu, pri Komnu in drugod.

Ko Chersi imenu Slivia dodaja še skovanko Villa del Castelliere, bi to prav lahko dalo priložnost kakemu prenapetežu (pri samovolji, ki vlada v tem pogledu, je to kar najverjetnejša stvar), da začne to spako uporabljati. Poleg slivenskega gradišča je še cela vrsta drugih tudi dobro ohranjenih gradišč, kot v Saležu, točno s tem imenom (Gradišče), *Grac* više na meji z Jugoslavijo, ter še *Grac* v Repniču, v Trnovci itd.

Santa Croce, vrh San Leonardo, San Pelagio, so enostavni prevodi slovenskega *Križa, Svetega Lenarta, Sempolaja*. Pri zadnjem je že možnost zmešnjave, ker se je v slovenskem imenu pridevek sveti zlil v eno samo besedo.

Ime Grotta delle Torri je ena izmed stotin spačenk za naše kraške jame, ki jih poskušajo tržaški nacionalisti prenesti na naš Kras. Ime sicer ostaja na papirju ali služi kvečjemu med Italijani, ter skuša pač ustvarjati videz italijanstva med znanstvenim svetom. Naši ljudje pa poznajo že stoletja sem le domača, izvirna imena. V tem primeru le *jamo v Lašci*.

Kosten je označba za 410 m visoki vrh nad Saležem. Ime je bilo enostavno prevzeto iz avstrijske specialke. Kako in od kod je sem prišla, vrag vedi. Domačini o tem nič ne vedo. Kvečjemu poznajo neko ledinsko ime za travnik na desni ob cesti iz Saleža v Samatorico, posajenem sedaj z redkimi hrasti, ki nosi ime Kostanji. Daleč od tu je omenjeni vrh, ki ga domačini poznajo le kot *Grac*, ker ima na vrhu še lepo ohranjeno gradišče, le da je močno zaraščeno, kot je zaraščen ves hrib. Naše slovensko tržaško planinsko društvo je lani zaznamovalo pot na vrh iz Saleža mimo Gradišča, ker ima poleg drugega še lep razgled, ki je malo zaostaja za onim s Svetega Lenarta.

Chersi opisuje zanimivo veliko kraško dolino med Nabrežino in glavnim kolodvorom pod imenom Grande Gniva, za kar prinaša italijanski vojaški zemljevid ime Veliche Nive. Je to velika kraška dolina, široka nad pol kilometra in okrog 70 m globoka. Je to ena izmed onih dolin, ki jih naši Kraševci s točnejšim krasoslovnim razlikovanjem označujejo z besedico «dol» (n. pr. Dol na Grmadi, Prčedol, Mrčedol pri Opčinah itd.) Tega pa so Nabrežinci imenovali *Velike njive*, ker je bilo prej dno obdelano, danes pa, ko se obdelovanje opušča, se tudi to ime izgublja. Zato poznajo domačini ta dol danes povečini pod imenom *Liščeк*. Pač zaradi listja, ki ga za stelj jo grabijo sedaj v že močno zaraslem dolu. Velike njive se danes imenujejo le še njive na jugozahodnem robu dola, blizu ceste od postaje v Nabrežino. Zmešnjava, ki jo vnaša vsakdo, ki se z našimi imeni ukvarja s samovoljnimi posegi, je torej v tem primeru precejšnja.

Grotta Pocala, eksotično zveneče ime za najstarejšo jamo na Tržaškem z arheološkim najdiščem iz paleolitika, stare kamene dobe, je seveda nabrežinska *pečina Pod kalom*, nekaj sto metrov od Mostov proti zahodu, nekje sredi proti Slivnu in Sempolaju.

Nemška specialka nosi pravilna imena *Praprot, Prečnik, Trnovica, Brišče*, kar je postalo v italijanskih publikacijah Prepotto di San Pelagio, Precenico, Ternova Piccola (kje pa je Ternova Grande? ker je sicer naziv nelogičen), Bristie.

Za Grotta Azzurra pri Samatorci (str. 41), neolitsko jamo oz. pečino, dodaja Chersi se «Leskovca Dolina». Točneje je *Pečina na Leskovcu* ali tudi kratko fonetično okrajšano *na Skovcu*.

Sależ je še ostal Sales, *Koludrovica* pa je razno: Colludroviza pri Chersiju, Colludrouza na italijanski vojaški karti. Tumova etimologija imena, ki jo vodnik prinaša, namreč iz samostalnika «kolo», je vsekakor nezanesljiva in se bo moral z njo ukvarjati kak temeljit jezikoslovec.

Za *Zgonik*-Sgonico (str 44) je etimologija povezana na zvonik zgrešena, ker sta vas in ime gotovo precej starejša kot značilni, daleč vidni zvonik. Domači očanci, ki dobro poznajo vedno prevladujočo domačo živinorejsko gospodarstvo, menijo, da je ime od tega, ker so sem gonili oz. zganjali ovce in drugo živino. Kar je po ostankih tega prejšnjega gospodarstva najbolj verjetno. Manj verjetno se mi zdi mnenje drugega očanca, češ da so tod zvonili ovčji zvonci.

Za Rupinpiccolo Chersi prinaša pravo domače ime *Repnič* (str. 45 in dalje), ime, ki ga prinaša pravilno v oklepaju tudi stara avstrijska specialka. Naši tržaški Slovenci pa so bili oz. so še preslabo informirani ali duhovno prekomodni, vključno vsi slovenski periodični, da bi se enkrat pozanimali za to nesrečno spako «Malega Repna» iz italijanske skovanke «R. piccolo», in jo seveda dosledno uporabljajo, kljub večkratni polemiki o tem.

Z. JELINCIC

(Nadaljevanje sledi)

SMEŠNO POČETJE MISOVCEV OB OBLETNICI KONKORDATA

Zakaj ni Pij XII. objavil govora svojega prednika?

Pij XI. se je zadnja leta svojega življenja zavedel, da je zgrešil, ko je imenoval Mussolinija «moža božje previdnosti» in je ostro obsodil fašizem

Ob 30. obletnici konkordata, ki sta ga sklenila papež Pij XI. in Mussolini, je sedanji papež Janez XXIII. objavil polemični govor Pija XI., ki ga je tik pred svojo smrtjo pripravil, da ga naslovi na italijanske škofe in ki ga niso nikoli objavili. Papeževa smrt nekaj mesecev pred začetkom vojne je torej odstranila nevarnost razdora, ki bi nastal med Vatikanom in fašizmom, če bi prišel govor v javnost.

V zvezi s tem je zanimivo dejstvo, da je Janez XXIII. seznanil javnost s tem govorom ravno ob obletnici lateranskih pogodb, po drugi strani pa tudi dejstvo, da ni papež Pij XII. nikoli hotel objaviti tega govora, ker ni hotel zavzeti nobenega jasnega in odločnega stališča proti fašizmu in nacizmu. Značilno pri vsem tem je torej, da je ravno papež Pij XI., ki je prvi dal Mussoliniju vzdevek «mož božje previdnosti», zaradi česar mu je javnost napritila naslov «fašistični papež», na svoja stara leta uvidel, da se je hudo uštel in je zato v govoru, ki mu ga je pretrgala smrt, ostro obsodil fašiste in naciste. Končno naj še omenimo, da je Janez XXIII. s sedanjo objavo govora močno osmešil fašiste, ki so tako ponosni na omenjeni sporazum med Vatikanom in fašizmom ter proslavljajo obletnico tako imenovane «spravе».

Fašisti so namreč tudi letos z velikim hrupom proslavljali obletnico konkordata, iz katerega so hoteli demokristjani napraviti enega izmed glavnih temeljev republiške ustave ter so ga končno uvrstili tudi v ustavo z znanim čl. 7, pri čemer jim je žal takrat pomagala tudi KPI. Sedaj fašisti s tem naravnost izsiljujejo demokristjane in se kažejo v javnosti kot veliki spokorniki in pobožnjaki.

Znano je, da je bil Mussolini zakrknjen antiklerikalec stare vrste ter da je sklenil z Vatikanom konkordat samo zato, da bi dvignil svoj osebni ugled, ker je vedel, da je velik del italijanskih množic močno klerikalno usmerjen. Da je hotel konkordat čimbolj izkoristiti, se je videlo tudi iz njegovega poznejšega ravnanja: fašisti so kmalu zaostrili svoje spore s Katoliško akcijo in začeli so celo sežigati vatikansko glasilo «Osservatore Romano», ker jim niso prijali njegovi politični komentarji. Tisk in novinarji, ki se danes klanjajo Vatikanu in demokristjanom, pa so bili takrat polni izbruhov proti duhovništvu in Vatikanu samemu.

Toda fašisti so bili vedno komedijanti. Sedaj ob obletnici konkordata so organizirali romanja na grob Pija XI., razne zadušnice in podobne slovesnosti, razstave slik, ki se nanašajo na sklenitev konkordata, in podobno. Toda med vso to komedijo jim je prekrižal račune ravno novi papež, ki je objavil rokopis govora Pija XI. V njem je zapisano med drugim:

Dragi in častitljivi bratje! Vi dobro veste, kako često ravnajo s papeževo besedo. Ukvarjajo se, in ne le v Italiji, z našimi govori, z našimi avdiencami najbolj pogosto samo zato, da jih spreminjajo v lažnem smislu, ter tudi zato, da si jih celo popolnoma izmišljajo. Obstaja tisk, ki lahko piše vse proti nam in našim stvarem. Tudi s tem, da omenja in razlaga na lažen in pokvarjen način bližnjo in daljno zgodovino Cerkve. Gredo celo tako daleč, da vztrajno tajijo sleherno preganjanje v Nemčiji. Tej svoji tajitvi pridružujejo lažno in obrekljivo obtožbo o političnih ciljih, kakor se je Neronovemu preganjanju pridruževala obtožba o požigu Rima. Ne ustavljajo se niti pred nespoštljivimi dejanji. Njihov tisk lahko piše vse te stvari, medtem ko naš tisk ne sme tega niti pobijati niti popravljati.

Pazite, dragi bratje v Kristusu, in ne pozabite, da obstajajo pogostoma tudi opazovalci ali ovaduhi (recite vohuni in rekli boste resnico), ki vas zaradi vaše gorečnosti ali po nalogu drugih poslušajo, da bi vas prijavili, potem ko niso nič razumeli ali pa razumeli vse narobe, ker so zabiti.

Z objavo govora seveda ni mogel sedanji papež ustreči misovcem, ki vedno trdijo, da verno ohranjajo italijanska katoliška izročila in branijo narodni čut. Sam papež Pij XI. namreč imenuje ljudi, ki jih je še za časa sklenitve konkordata toliko povzdigoval, potvarjalce, vohune in zabitneže. S tem so torej ti novi svetohlinci popolnoma razgaljeni.

Papeža Pija XI. je torej zgodovina izmodrila in je s pravimi besedami ožigosal fašiste, čeprav so ga imenovali «papeža spravе». Toda pri tem nastane vprašanje: zakaj ni papež Pij XII. v vseh svojih 19 letih papeževanja objavil rokopisa govora papeža Rattija in čemu je to koristilo. Že takoj ob svoji izvolitvi je bila moralna dolžnost papeža Pija XII., da govor objavi, saj smo bili takrat na pragu druge svetovne vojne in bi ta govor močno odjeknil med katoliškimi množicami. Toda če se je papež leta 1939 bal hudega razdora, zakaj se ni premislil, ko so začeli fašisti in zlasti nacisti množično uničevati vse tiste, ki so jim bili v napotje? Ali ni zadostovalo niti nad pet milijonov umorjenih Judov? Papež je vedno molčal in s tem dajal posredno podporo fašistom in nacistom. Vse to bi še lahko razlagali s strahom, toda po osvoboditvi Pima tudi ta izgovor ni več držal.

Pij XII. pa ni objavil omenjenega govora niti po vojni, ko bi vendarle moral že po evangeljskem nauku ločiti «žito od ljuljke». Najbrž se je bal, da bi krščanska demokracija zgubila podporo in glasove tistih potvarjalcev, vohunov in nevednežev, ki so res ustvarili «spravo» s sklenitvijo konkordata, ki pa so uničili Italijo. Vse to meče zelo čudno luč na povojno vatikansko politiko in na krščansko demokracijo, ki v Italiji to politiko izvaja in uresničuje. Sedaj je papež Janez XXIII. res seznanil javnost s tem, kar je Pij XI. mislil zadnja leta svojega življenja o fašizmu, toda še vedno vodi vatikansko politiko znani «pentagon», to je skupina tistih desničarskih kardinalov, kot so na pr. Ottavlani, Pizzardo itd., ki še vedno narekujejo svojim demokrščanskim podrepnikom desničarsko vatikansko politiko. To smo videli tudi ob zadnji vladni krizi in ob njenem preokretu na desno. Fašisti so se res osmešili in ne morejo resno vplivati na potek italijanske politike, o njej pa še vedno odločajo desničarski monopolistični stebri, ki so že tik po prvi svetovni vojni bili resnično pričelo fašizma.

Kratke kulturne vesti iz Jugoslavije

Prvi zvezek «Glasbene enciklopedije»

Pred dnevi je v Zagrebu izšel prvi zvezek «Muzičke enciklopedije» (glasbene enciklopedije), ki spada v okvir Velike jugoslovanske enciklopedije, ki jo izdaja jugoslovanski leksikografski zavod. Prvi zvezek «Muzičke enciklopedije» obsega 760 strani in obdeluje vse glasbene pojme in podatke do konca črke J. Ob velikem številu vsakovrstnih splošnih pojmov in številnih glasbenih osebnosti, ki so v tej enciklopediji obdelane, je še vrsta eseističnih prilog, ki obširneje prikazujejo glasbeno kulturo posameznih dežel, oziroma narodov, nadalje še važnejše osebnosti s tega področja. Poseben poudarek je bil dan, seveda domači jugoslovanski glasbi, glasbenim osebnostim in ustanovam.

Izdaja prvega zvezka Glasbene enciklopedije ima za jugoslovansko kulturo velik pomen. Njena posebna vrednost, je v tem, da predstavlja nekak pregled vseh jugoslovanskih glasbenih možnosti in zgodovinski prerez vse dosedanje jugoslovanske glasbene tvornosti. Glavni urednik tega zvezka je bil prof. Josip Andreis, pri zbiranju in urejanju snovi pa je sodelovalo 60 strokovnjakov iz vse Jugoslavije.

Ondina Otta kot Metka

Preteklo soboto je mariborska Opera prvič uprizorila Humperdindckovo opero «Janko in Metka». Dirigiral je Komar, režirala pa Erika Druzovič kot gost. Zbor je pripravil Rakuša, sceno pa Primožič. Predstava je dobro uspela. Metko je pela tržaška rojakinja Ondina Otta, za katero je kritik «Slovenskega poročevalca» zapisal, da je bila «sveža in prisrčna v glasu, razgibana v igri in presenetljivo dognano podajala ljubeznivost zelo mladega dekletca. Pevka, ki je sposobna dati tudi zelo «žensko-zrele» dramsko izrazite, celo demonske sile, je s to vlogo pevsko kot igralsko pokazala visoko zmogljivost in širino oblikovno-čustvenih registrov v dominantni vlogi.»

Zancanaro v Ljubljani

Včeraj popoldne so v Ljubljani odprli v moderni galeriji razstavo del italijanskega slikarja, grafika, risarja, keramika in litografa Tona Zancanara. Italijanski umetnik je doma iz Padove, kjer se je rodil leta 1906. Njegova umetniška dejavnost je pomembna in mnogostranska, osrčje njegove ustvarjalnosti pa je vendarle grafična umetnost, ki je v njegovih rokah postala najpopolnejše in najneposrednejše sredstvo za izražanje čustev. V Moderni galeriji Zancanaro razstavlja osem ciklov grafičnih del, ki so nastala v letih 1942—1955. Vseh razstavljenih grafičnih listov je 141.

Istega dne popoldne so v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani odprli razstavo del dveh mladih slovenskih slikarjev: Mira Cetine in Marka Suštaršiča. Oba razstavljata po 16 olj iz zadnjih dveh let.

Vidović v retrospektivi

Pred dnevi so v novo urejeni Mestni galeriji sodobne umetnosti v Gornjem gradu v Zagrebu odprli razstavo grafične zbirke Benka Horvata in novo še neznano likovno podobo pred leti umrlega splitskega slikarja Vidoviča. Vidović je umrl, ko mu je bilo 83 let. Sicer je bil Vidović znana osebnost v jugoslovanskem slikarstvu, saj se je od njega učil marsikdo izmed mlajših slikarjev, predvsem dalmatinskih. Vidović je bil znan predvsem po svojih splitskih in trogirskih vedutah in po svojih morskih krajinah z živo rahlo vijoličasto svetlobo. Iz sedaj razstavljenih njegovih del v Zagrebu pa veje temačen nadih. So to, razen dveh, dela, ki še niso bila nikoli razstavljena.

Popularnost F. Duerrenmatta

Švicarski književnik Friedrich Duerrenmatt, ki je bil nagrajen pred dnevi z letošnjo Schillerjevo nagrado, ki jo vsako drugo leto podeli mesto Manheim, je v Jugoslaviji vedno bolj upoštevan. Sinoči je ljubljanski radio oddajal njegovo radijsko igro «Pravda za oslovo senco». V lanski sezoni pa je ljubljansko Mestno gledališče uprizorilo njegovo najbolj uspelo odrsko delo «tragično komedijo» «Obisk stare gospe», ki jo bo v kratkem postavilo na oder tudi zagrebško Hrvatsko narodno kazalište v režiji Bojana Stupice. Dr. Geno Senečič pa je pred kratkim prevedel njegov kriminalni roman «Sodnik in njegov krvnik».

HOROSKOP ZA DANES

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Ne otresajte se na lahko svojih dolžnosti. Pozneje bi se vam to znalo maščevati. Srečali boste osebo, ki se vam bo prikupila.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Vaši načrti finančnega značaja bodo naleteli na večje ovire. V čustvenih zadevah pa vas bo navdušenje predaleč zaneslo. Nekoliko previdnosti bi ne bilo odveč.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Preveč ste zahtevni in to slabo vpliva na vaše razpoloženje in tudi na odnose z drugimi. Bodite zmernejši. Pazite na zdravje.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Nudi se vam odlična priložnost za izboljšanje odnosov s sodelavci in delodajalci. Ne bi bilo napak to izkoristiti.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) S svojo drznostjo bi lahko prišli tudi daleč. Pazite pa, da vam bo le primerna previdnost zagotovila pridobitve. Ne razmetavajte z zdravjem.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Ne načenjajte nobene važnejše zadeve, niti se ne spuščajte v razprave. Sveti, ki jih dajete ljubljeni osebi, so na mestu, le da jih ta oseba napačno dojema.

TEHTNICA (od 23. do 23. 10.) Uspeh bo gotov, toda veliko se boste morali zanj truditi in morda še več za to, da boste uspeh pravilno izkoristili.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Nekdo se bo krepko oprl na vaše sposobnosti in na vaš sloves. Pazite, da zaradi tuje neprevidnosti ne pridete v finančne težave.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Prisluhnite dobrim nasvetom. Srečali se boste z osebo, ki je globoko čuteča in duševno više od vas. Ne prepuščajte se prvim vtisom in navdušenju.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Ponovno se ubadate z neko zadevo, ki se vam zdi lahko rešljiva. Saj dejansko je, le da ste sami preveč trmasti in rinete predaleč.

VODNAR (od 21. 12. do 19. 2.) Skušajte urediti svoje misli in s tem si boste ugladili pot h gotovemu uspehu. Vaša trma utruja, vaša konfuznost pa še bolj.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Doživeli boste prijetno presenečenje. Oseba, ki ste jo slabo cenili, vam bo dokazala, da ste napačno ravnali z njo.

Brez besed

Goriško-beneški dnevnik

Razkol v socialdemokratskih vrstah na Goriškem in v Furlaniji se širi

V Tržiču ustanovili sekcijo MUIS - Poslanec Cecherini rešil Saragata pred najhujšim

Tudi na Goriškem in v Furlaniji se je pokazal razkol v Saragatovi socialdemokratski stranki, čeprav nekoliko pozneje kot v drugih italijanskih mestih in v Trstu. V Gorici sicer ni mogoče govoriti o razkolu, kajti tisti malostevilni, ki soglašajo z Matteottijem in Zagarijem, nočejo izstopiti iz stranke, ker vedo, da bi ostali osamljeni.

Drugačen položaj je v Tržiču, kjer so v petek zvečer uradno ustanovili gibanje MUIS, v katerega so pristopili vsi trije občinski svetovalci PSDI v tem mestu, Morpurgo, Cioli in German ter nekateri sindikalni in politični voditelji tamkajšnje sekcije. Govori se, da imajo ti voditelji za seboj večino članov tržiške sekcije socialdemokratske stranke (ki šteje približno sto članov).

Verjetno bodo tem avtonomistom sledili še nekateri socialdemokrati v Ronkah.

Avtonomno gibanje je bolj razpredeno v Furlaniji. V Vidmu je bila ustanovljena že pred nekaj meseci avtonomna socialdemokratska skupina, katere voditelji so takrat izstopili iz PSDI, in ki je zbrala v teh mesecih približno dve sto članov. Sedaj je iz PSDI izstopilo precej drugih članov, tako v Vidmu kot v drugih krajih pokrajine. V Vidmu sta izstopila iz PSDI in pristopila k MUIS pokrajinski tajnik Saragatove stranke prof. Picot, občinski svetovalec prof. Grassi, nekaj članov pokrajinskega odbora in nekaj tajnikov sekcij. K novemu avtonomnemu gibanju v videmski pokrajini so pristopili ena sekcija PSDI v Vidmu, celotno bivše samostojno gibanje, sekcije v Prato Carnico, Ravascletto, Trenzano, Moruzzo, Rive d'Arcano, Codeano, Mereto di Tromba in cela vrsta članov socialno - demokratske stranke v drugih krajih. Vendar pa obstaja mnenje, da avtonomistično gibanje ne bo doživelo ne na goriškem ne v videmski pokrajini velikega uspeha, kajti organizacijo stranke drži trdno v rokah poslanec Ceccherini, ki je zvest Saragatov pristaš. Socialdemokrati so precej močni v Karniji, kjer imajo v rokah celo vrsto občin in celotno zadružno organizacijo v Beneški Sloveniji, kjer so v večini krajev na drugem mestu za krščansko stranko, pred komunisti in socialisti. Za zaključek naj povemo še to, da so pokrajinsko organizacijo MUIS ustanovili v Vidmu preteklo nedeljo, ko se je tam mudil poslanec Matteotti, eden izmed voditeljev novega gibanja. Kar se Tržiča tiče, ni izključeno, da se bo tu ustavil v nedeljo bivši minister Vigorelli, ki bo imel istega dne govor v Trstu. V nedeljo bodo imeli namreč tržiški socialdemokrati občni zbor, na katerem bodo odločili, kaj bodo napravili.

—«»—

IZ JAMELJ

Dograditi 300 m nove ceste

Pred dnevi so izročili namenu prvih 300 metrov nove ceste v Zgornjih Jamljah, ki so jo napravili z delavci delovišča. Cesta je široka šest metrov in bo prebivalcem olajšala vožnjo z vozovi in z vsemi drugimi prevoznimi sredstvi, kajti prejšnja pot je bila zelo slaba.

Novi del ceste bodo povezali z glavno potjo, ki peije na blok, prihodnje leto, ko bo občina dobila od ministrstva za javna dela novo nakazilo denarja.

Prebivalci iz Jamelj so občinski upravi zelo hvaležni za dobro opravljeno javno delo.

—«»—

POKRAJINSKI SVET

Nagrajevanje diplomskih del

Na zadnji seji pokrajinskega sveta so med drugim odobrili izplačilo nagrad tistim goriškim visokošolcem, ki si bodo v letu 1959 za diplomsko delo izbrali snov s področja gozdarstva industrije, zgodovine, agronomije, geografije goriške pokrajine. Sklep so sprejeli z namenom, da se pospeši proučevanje goriške pokrajine. Vsako diplomsko delo bodo nagradili z vsoto 50.000 lir.

—«»—

Sprejemanje prijav za delovišče v Doberdobu

Na namestitvenem uradu v Doberdobu sprejemajo prijave brezposelnih delavcev za delovišče, ki bo pričelo delovati 2. marca t. l. Prijave sprejemajo do petka. Zaposlitev bo dobilo 76 delavcev za dobo 20 dni. Ministrstvo za javna dela je prispevalo za mezde 1,2 milijona lir, ostali znesek nekaj tisočev lir za nakup gradiva bo prispevala občinska uprava. Popravljali bodo ceste v Doberdobu, Dolu in v Jamljah.

—«»—

IZ DOBERDOBA

Zaenkrat 80 lir za kub. meter vode

Na zadnjem sestanku vodovodnega konzorcija CAFO, ki je bil v Gradiški in kateremu so prisostvovali tudi predstavniki doberdobske občine, so se nedokončno sporazumeli, da bodo od 1. januarja dalje uvedli pristojbino za vodo, ki znaša po 80 lir za kubični meter, kar je za 20 lir manj, kot je bilo predvideno. Dokončno pristojbino bodo določili na enem izmed naslednjih sestankov konzorcija.

—«»—

Žrtev lastnih čustev

Neki gradeški orožnik je samo zaradi navezanosti na Trieštino izgubil na totocalcio okoli 17 milijonov lir. Napravil je samo 12 točk, ker bi morala po njegovi želji Triestina premagati Fiorentino. Če bi prisodil zmago slednji, bi mu listek prinesel 18 milijonov.

—«»—

IZ SOVODENJ

Občni zbor vzajemne blagajne

V nedeljo 1. marca bo v prostorih sovodenjskega županstva letni občni zbor vzajemne bolniške blagajne neposrednih obdelovalcev. Pričetek ob 11. uri.

—«»—

Roditeljski sestanek strokovne šole

Ravnateljstvo strokovne šole v Gorici sporoča, da bo v nedeljo 1. marca 1959 roditeljski sestanek ob 10.30 v šolskih prostorih v Ul. Randaccio. Vabljeni so starši in vzgojitelji.

—«»—

Kino v Gorici

CORSO. 17.00: «Premočrtni», C. Dupois in M. Carotenuto, cinemascope.

VERDI. 17.00: «Pregled smeha», S. Laurel in O. Hardy.

VITTORIA. 16.30: «Španski vrtnar», D. Bogarde, barvni film.

CENTRALE. 17.00: «Dogodivščine Toma Sawyerja», T. Kelly, barvni film.

MODERNO. 17.00: «Zadnja ljubezenska noč».

—o—

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Cristofoletti, Ul. Carducci 14, tel. 2972.

Kakor smo že poročali v torkovi številki našega lista, so v nedeljo otvorili otroški vrtec v Rupi. Na sliki vidite sončno in okusno opremljeno učilnico. Solske klopi so previečne ne s plastično maso. V vrtcu je prostora za okoli 30 otrok. Vpisovanje se je pričelo dan po otvoritvi in bo trajalo še deset dni. Pravico do vpisa imajo cicibani iz Rupe, Zgornjih Gaberij in s Peči.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Zadnji zbor reprezentantov v Florenci

Danes zadnja preizkušnja «zakrpane» A reprezentance

Sarti namesto Bernasconija (toda samo za danes) - Naknadni poziv Tagnina in Colomba - Jutri trening B reprezentance

FLORENCA, 24. — Danes popoldne so se pri tehničnem centru v Covercianu začeli zbirati igralci nogometne A in B reprezentance ki bosta v soboto oz. v nedeljo nastopili proti odgovarjajočima reprezentancama Španije v Rimu oz. v Madridu.

Prvi so prispeli člani selekcijske komisije Mocchetti, Ferrari in Biancone, ki so potrdili, da bo A reprezentanca odigrala jutri popoldne na stadionu Fiorentine trening tekmo proti lokalni enajstorici «Rondinalla». Tekma bo imela dva polčasa po 30 oz. 35 minut.

Za njimi sta prva prispela člana Milana Buffon in Danova v spremstvu maserja Tresoldija, ki je potrdil Schiaffinovo odsotnost. Z Rimljani Panettijem, Janichem (ki čuti bolečine v gležnju), Zagliom (ki je popolnoma okreval) in Ghiggio je prispel Napolitanec Di Giacomo. Sledila sta Barison in Montuori, ki se je nemudoma odzval naknadnemu pozivu in izrazil svoje zadovoljstvo, da bo lahko enajstič oblekel državni dres. Nato so prispeli vsi ostali igralci Fiorentine skupno z Grattonom, ki se počuti dokaj dobro, in s Segatom, katerega bo jutri pregledal zdravnik. Dopotoval je tudi Bernasconi ki pa se jutrišnjega treninga iz previdnosti ne bo udeležil.

Skoraj istočasno so ločeno dopotovali tudi vsi člani B oz. mlade reprezentance razen krilca Michelija (OZO Mantova), katerega se je lotila influenca ter se treninga ne bo mogel udeležiti.

Poleg navedenih sta prispela tudi Tagnin (Lazio) in Colombo (Juventus), ki sta bila naknadno pozvana.

A reprezentanca bo po izjavi Mocchettija v jutrišnji trening tekmi nastopila z naslednjo postavo:

Buffon; Robotti, Castelletti; Zaglio, Sarti Bolchi; Ghiggia, Gratton, Nicole, Montuori, Barison.

Panetti bo verjetno branil vrata sparing-partnerja. Možno je tudi, da bodo v drugem polčasu vključeni v formacijo Tagnin, Colombo in Segato.

Glede B reprezentance, ki bo odigrala trening tekmo v četrtek, je bila vsaka odločitev preložena na jutri, vendar pa je zelo verjetno, da bo njena formacija za trening tekmo naslednja:

Anzolin (ali Albertosi); Capra, Guarnieri; Janich (Colombo), Tagliavini, Gasperi; Danova, Fogli, Rozzoni, Di Giacomo, Petris.

Mocchetti je tudi izjavil, da vsaj za sedaj niso predvideni drugi pozivi, kar pa ni izključil za pozneje po izidu treninga.

PLAVANJE

Nova rekorda Ruuske na 440 y in 400 m

MELBOURNE, 24. — 16-letna Američanka Sylva Ruuska je zrušila lastna svetovna rekorda na 440 yardov in 400 m mešano. Poskus je izvedla sama v olimpijskem bazenu v Melbournu. Ruuska je dosegla čas 5'41"1, ki je za 5"8 boljši od njenega rekorda na 440 y in za 2"6 boljši od rekorda na 400 m. Vmesni časi mlade plavalke so bili naslednji:

110 y: 1'15"4
220 y: 2'43"6
330 y: 4'24"2
440 y: 5'41"1

AVTOMOBILIZEM

«500 milj v Monzi» za letos odpovedana

MILAN, 24. — Zaradi sklepa mednarodne športne komisije o zmanjšanju cilindraže avtomobilov formule 1 od 2500 cmc na 1500 cmc, kar je onemogočilo združenje dirkalnih furmul v mednarodnem merilu, je prišlo do odpovedi tradicionalne dirke na «500 milj v Monzi» za l. 1959, ki je bila na programu za 28. junij.

Namesto te dirke bo prav tako 28. junija dirka za «Veliko nagrado loterije Monze» za kategorijo Gran Turizem brez omejitve cilindraže.

HOKEJ NA LEDU

Kanada - Italija 7:1

BOCEN, 24. — V prvem od dveh prijateljskih srečanj je kanadska reprezentanca v hokeju na ledu premagala pred okrog 5000 gledalci reprezentanco Italije s 7:1 (2:1, 2:0, 3:0). Proti izvrstni tehnični igri gostov so se domači uprali z veliko voljo in borbenostjo in čeprav niso mogli preprečiti visokega poraza, so vendarle dali eno svojih najboljših iger v letošnji sezoni. Coletti pa je dosegel najlepši gol dneva.

Jutrišnja tekma bo v Cortini in bo prenašana tudi po televiziji.

—«»—

HELSINKI 24. — ZDA - Finska 5:3 (2:1, 2:1, 1:1).

PRVENSTVO REZERV

Triestina B - Treviso B danes na obč. stadionu

V nedeljo Triestina v Pordenonu

Triestina je včeraj začela z vsakodnevnimi treningi. Na stadionu so se zbrali vsi titularci razen Bresolina, Brunazzija, Rimbalda in Santellija, ki so dobili kratek dopust, ki se bodo že danes vrnili v Trst. Trening je bil lažjega značaja, nekateri igralci pa so se omejili samo na kopel in masažo.

V prihodnjih dneh bodo treningi potekali normalno, v nedeljo pa bo Triestina odigrala prijateljsko tekmo v Pordenonu proti lokalni enajstorici, ki je član C lige in ki bo ta dan slučajno prosta.

Danes bo na občinskem stadionu pri Sv. Soboti tekma Triestina B - Treviso B za prvenstvo rezerv. Tekma se bo začela ob 15. uri. Triestina bo nastopila z naslednjo postavo: **Rumich; Modolo, Simoni; Tulissi, Merkuza, Degrassi; Auber, Puia, Clemente, Cazzaniga, Comisso.**

V drugem polčasu bosta morda vstopila v igro Forti in Valentin.

Posvetovanje koprskih športnih delavcev

Okrog koprskega stadiona bodo zgradili športni park

Predlogi za poživitev stikov s tržaškimi športniki

Prejšnjo nedeljo je bilo v Kopru posvetovanje športnih delavcev koprske občine. Pomenili so se predvsem o gradnji športnih objektov v mestu in okolici. Stanje je najbolj pereče v samem mestu, ker v zadnjih desetih letih niso zgradili niti enega športnega objekta, posamezna igrišča (zlasti nogometni stadion) pa so začela propadati. Na nedeljskem zborovanju so sestavili prioritetno listo, po kateri bodo gradili športne objekte: športni park okrog sedanjega nogometnega stadiona, zasilni plavalni bazen pri Žusterni, čolnarna, pripravljalna dela za gradnjo telovadnega doma in telovadnice ter preureditev prostorov nekdanjega športnega kluba Aurora

Sredstva za gradnjo teh objektov bodo dobili iz sklada pri občini, kjer se bo stekalo 10 odst. davka na promet z alkoholnimi pijačami, prispevki gospodarskih in drugih organizacij ter dohodki od prireditev. Razen tega bodo organizirali nabiralno akcijo med prebivalstvom ter z zbranim denarjem uredili nekaj igrišč pri šolah in tovarnah. Nekaj igrišč za košarko, odbojko in mali rokomet ter atletsko stezo bodo morali urediti že do konca aprila, bo v Kopru tekmovanje vseh ekonomskih srednjih šol Slovenije.

V razpravi so udeleženci zborovanja poudarili, da je treba za telesno vzgojo zainteresirati vse organizacije in ustanove ter sploh vse prebivalstvo. Ker so sredstva le skromna, so priporočali tudi organizacijo prostovoljnega dela. Prizadevanja vseh športnih in telesnovzgojnih organizacij bo odslej koordiniral poseben odbor, v katerem bodo tudi zastopniki množičnih organizacij. Odbor bo pripravil vse potrebno za postopno združitev Partizana in športnih organizacij v enotno organizacijo.

V razpravi so nadalje poudarili, da je Koper precej oddaljen od večjih športnih središč in da bi bilo želeti, da bi se sodelovanje s tržaškimi športniki razširilo. Nekaj pa je tudi bud v zvezi s tem so storili že dali jadralci in nogometaši. Predvsem pa bi se bilo treba tesneje povezati s slovenskim športnim življenjem v Trstu.

—ao

Kolesarska dirka po Sardiniji

Pellegrini prvi v 3. etapi Van Looy še vedno v vodstvu

Spuščena železniška zapornica preprečila pobeg Van Looyu in Bobetu

ORISTANO, 24. — Italijan Armando Pellegrini je zmagal v tretji etapi kolesarske dirke po Sardiniji, Olghero-Oristano, dolgi 165 km. Belgijec Van Looy je ohranil prvo mesto v splošni klasifikaciji.

Najbolj razburljiv trenutek etape je bil, ko je Bobetu in Van Looyu uspelo presenetiti Nencinija in Defilippisa in uprizoriti nevaren pobeg, ki bi gotovo privedel do dokončne odločitve če ne bi Italijanom priskočila na pomoč sreča. Ubežnika je namreč zaustavila spuščena železniška zapornica prav v odločilni fazi.

Bahamontes je po prvem poskusu Fantinija in Sorgeloosa vodil napad že kakih 50 km, da bi si zagotovil gorsko nagrado na vrhu Campede. Sledila sta Schils in Fini, ki sta mnogo doprinesla k razgibanosti etape. Ko je ujel ubežnike, je znova sprožil napad v družbi z Desmetom in Vannitsenom. Toda neposredno za tem sta izvedla napad tudi Bobet in Van Looy, očitno po predhodnem sporazumu. Nencini, ki je vozil v ospredju glavnine, se jima je sicer takoj pridružil, vendar pa je kmalu zaradi preluknjane zračnice zaostal. Ostali, ki so se jima prilepili, razen Bore, niso bili vozači prvega razreda. Vodilna trojica je bila seveda kmalu ujeta, vendar pa je Bahamontes pred tem še zlahka dosegel vrh in osvojil gorsko nagrado.

V vodstvu se je tako formirala skupina 12 kolesarjev ki sta jih vodila Van Looy in Bobet. V divji vožnji je skupina prevozila spust, za njo pa je prišlo do usodnega dogodka, ki je rešil Defilippisa in obenem obsodil Bobeta in Van Looya. Cesto je namreč zaprl tovorni vlak in zaustavil ubežnike. Ko se je železna ovira znova premaknila, je bil Defilippis z glavnino seveda že pri prvih.

Po tej epizodi s srečnim zaključkom za Italijana se je pripetila še ena prav tako srečna za italijanske vozače. Na začetku zadnjega vzpona dneva je preluknjal Borra. Ferlenghi in Keteleer sta ga sicer privedla v glavnino, tedaj pa so ušli Desmet, Fini in Pintarelli. Med vzponom se tudi Bahamontes ni mogel zadržati in je skupno z Assirellijem, Pelegrinijem in Schilsem začel zasledovati ubežno trojico. Desmet je medtem zapustil spremljevalca, ki sta kmalu bila plen zasledovalcev, tako da je bil položaj 32 km pred ciljem naslednji: v vodstvu Desmet, 28" za njim Bahamontes in Schils, 1'38 Pellegrini in Assirelli in 3'1" glavnina.

Bahamontes se je kmalu otresel najprej Assirellija in nato Pellegrinija, ni pa se mogel znebiti Schila, ki je vozil tik za njim. V družbi z Belgijcem je Bahamontes ujel Desmeta 18 km pred Oristanom. Tako so bili v vodstvu trije tujci, vendar ne dolgo. 12 km pred ciljem so jih po nemajhnem naporu ulovili trije Italijani.

Glavnina, ki je sledila s hitrim tempom, je precej zmanjšala svoj zaostanek, ni pa mogla več ujeti vodeče šestorice, ki je začela finalni sprint. Bahamontes je takoj izgubil stik. Fini je padel 200 m pred ciljno črto zaradi izčrpanosti in ko je Schils sprožil napad, ga je Pellegrini dobro nadzoroval, prav pod transparentom pa tudi prehitel. Belgijec je pri tem preluknjal in izgubil zračnico zadnjega kolesa.

Iz glavnine so medtem ušli dirkači-rakete. Za prvo šestorico sta dosegla cilj najprej Baffi in Fabbri, nato Lunardi in potem celota, v kateri se je uveljavil nezadržni Van Looy.

Splošna klasifikacija se po tretji etapi ni kdove kaj spremenila, vendar pa je značilen velik skok Schilsa, ki je prehitel Favera in Nencinija ter se zasidral med prvo desetorico. Defilippis ima tako proti sebi mnogo nevarnih nasprotnikov, med katerimi ni treba pozabiti tudi na Bobeta.

Jutri je na vrsti kratka etapa Oristano-Cagliari (108 km), ki pa je polna neznank. Na prvi pogled je ugodna za francoske in belgijske dirkače.

Vrstni red v 3. etapi (Alghero - Oristano, 165 km):

1. Pellegrini 4.47'36" (p. h. 34,429), odbitek 30", čas za klasifikacijo 4.47'6"; 2. Schils, odbitek 15", čas za klasifikacijo 4.47'21"; 3. Pintarelli, 4. Fini, 5. De Smet, vsi s časom zmagovalca; 6. Bahamontes 4.47' in 47", 7. Baffi 4.48'42", 8. Fabbri, 9. Lunardi 4.48'58", 10. Van Looy 4.49'11", 11. Benedetti, 12. Defilippis, 13. Ciampi, 14. Conti, 15. Fantini in vsi ostali razen treh s časom Van Looya

Splošni vrstni red po 3. etapi:

1. Van Looy 12.43'48", 2. Defilippis, 3. Borra 12.44'03", 4. Louison Bobet 12.44'18", 5. Moser, 6. Schils 12.44'45", 7. Nencini 12.44'56", 8. Favero 12.45' in 11", 9. De Smet 12'46'25", 10. Bahamontes 12.47'59", 11. Catalano 12.48'52", 12. Gauthier, 13. Keteleer 12.49'23", 14. Fornara, 15. Ferlenghi 12.51' in 05", 16. Rolland 12.51'17", 17. Monti 12.51'28", 18. Pellegrini 12.51'52", 19. Fini 12.52' in 22", 20. Graeser 12.52'31", itd.

KOLESARSTVO

BEOGRAD, 24. — Za kolesarsko dirko po Jugoslaviji je kolesarska zveza v Beogradu prejela prijavi reprezentanc Egipta in Italije, ki bosta prav tako poslali po pet najboljših kolesarjev. Število prijav se je tako dvignilo na sedem.

SMUČANJE

Bud Werner zmagal v Squaw Valleyu

SQUAW VALLEY, 24. — Amerikanec Bud Werner je zmagal v smuku na mednarodnem prvenstvu Severne Amerike s časom 1'30"4. Za njim so se zvrstili Lloyd (ZDA) 1'34"5, Mark (Avstr.) 1'35"2, Pravda (Avstr.) 1'35"5 itd.

Werner je osvojil prvo mesto tudi v kombinaciji z 2,82 točke pred Pravdo s 3,17 točke.

Po zaključku tega tekmovanja je Werner dejal, da bo po olimpijskih igrah l. 1960 prenehal aktivno nastopati. Dejal je: «Ne morem biti vse življenje smučar. Povrniti se moram k študiju za mojo bodočo kariero, ki prav gotovo ne bo profesionalno smučanje.»

KOSARKA

BUKAREŠTA, 24. — Romunija - Češkoslovaška (moški) 80:61 (44:32).

BOKS

Pravisani - Mc Cernik v petek v Melbournu

Tržaški boksar perspektivni Aldo Pravisani in Irec Mc Cernik se bosta pomerila v petek v Melbournu v dvoboju na razdaljo 12 rund. To bo prvi Pravisanijev nastop v Avstraliji. Za njegovega nasprotnika je bil najprej določen Avstralec George Braker, ki mu je bil uradni izzivalec bivšega prvaka Maria de Persia.

—«»—

Rosi premagal Elorda

SAN FRANCISCO, 24. — Italijanski boksar lahke kategorije Paolo Rosi je premagal po točkah v 10 rundah Filipinca Flasha Elorda.

Dvoboj je bil v Cow Palacu pred številnimi gledalci. Obaboksarja sta izčrpala vse svoje energije in čeprav je Rosi zmagal, se je vrnil v slačilnico s popolnoma okrvavljenim obrazom zaradi dveh globokih ran.

Po dvoboju je prokurator svetovnega prvaka lahke kategorije Joe Browna dejal, da prosilec je ponudbo 40.000 dolarjev (nad 25 milijonov lir) za dvoboj za naslov pred Brownom in Rosijem.

—«»—

Italijani proti Italijanom za tri evropske naslove

RIM, 24. — Predsedstvo italijanske boksarske zveze je sklenilo predlagati «Evropski boksarski zvezi» izzive italijanskih prvakov Camparija, Vecchiatta in Visentina evropskim prvakom Caprariju, Loiu in Marconiju.

Zveza je sprejela prijavo Scarabellina za izločilni turnir za naslov državnega prvaka v težke kategorije. Scarabellin se bo moral do 21. maja boriti z Zanabonijem, ki je bil uradni izzivalec bivšega prvaka Maria de Persia.

—«»—

«NBE» namesto «IBC»

CHICAGO, 24. — Jim Norris in Arthur Wirtz sta sporočila ustanovitev družbe «National Boxing enterprises», ki je na sedežem v Chicagu, ki je za naslednica s sodnim odlokom razpuščenega «International Boxin Clubaa». Bivši predsednik IBC Turman je postal direktor NBE, bivši svetovni prvak Joe Luis, ki je bil svetovni prvak IBC, pa je ostal svetovni prvak NBE.

* * *

JOHANNESBURG, 24. — Italijanski boksar težke kategorije Federico Friso je prispel v Johannesburg, kjer se bo v soboto boril z južnoafriškim prvakom De Klerkom.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska tiskarski zavod ZTT

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 25. t. m. ob 19.30 uri film:

Peppino, le modelle e chella là

Igra TEDDY RENO

Kino na Opčinah

predvaja danes 25. t. m. z začetkom ob 18. uri film:

OKO ZA OKO

(Occhio per occhio)

Igra ANDRE' CAYATTEV

Zadnji zbor v Escurialu

Španski enajstorici v kompletnem sestavu

A reprezentanca odpotuje v Italijo jutri

MADRID, 24 — Kandidati za špansko nogometno A reprezentanco, ki bo v soboto igrala proti A reprezentanci Italije v Rimu, so se danes zbrali v Escurialu kakih 50 km od Madrida. Odhod reprezentantov v Italijo je določen za četrtek ob 11,15. Spremljali jih bodo predsednik španske nogometne zveze Lafuente, selektor Manolo Meana in še dva člana zveze.

Selektor Meana je sporočil, da bosta A in mlada reprezentanca sestavljeni takole:

A reprezentanca:
Alonso (Real Madrid); **Quincoces** (Valencia), **Segarra** (Barcellona); **Santisteban** (Real Madrid), **Santamaria** (Real Madrid), **Gensana** (Barcellona); **Tejada** (Barcellona), **Kubala** (Barcellona), **Di Stefano** (Real Madrid), **Suarez** (Barcellona), **Gento** (Real Madrid).

Rezerve: **Carmelo** (Atletico Bilbao), **Miguel** (Atletico Madrid), **Tercero** (Valencia).

«Mlada» reprezentanca:
Araquistan (Real sociedad); **Sastre** (Espanol), **Irulegui** (Real sociedad); **Isidro** (Espanol), **Bartoli** (Espanol), **Rivilla** (Atletico Madrid); **Herrera** (Real Madrid), **Biempica** (Gijon), **Peiro** (Atletico Madrid), **Del Sol** (Betis), **Camps** (Betis).

Rezerve: **Cobo** (Siviglia), **Pachin** (Osasuna), **Ruiz** (Real Madrid), **Aguirre** (Atletico Bilbao).

TENIS

Olmedo prvak Severne Amerike

NEW YORK, 24. — Peruanec Alex Olmedo je zmagal na teniškem prvenstvu ZDA v zaprtih prostorih. V finalu je premagal Amerikanca Dicka Savitta s 7:9, 6:3, 6:4, 5:7, 12:10.

—«»—

NEW YORK, 24. — Izid žrebanja za prvi turnir Davisovega pokala ameriške cone:

Severna cona: Avstralija - Mehika, Kanada direktno v drugi turnus.

Južna cona: Kuba - Britanski Antilli, Argentina - Venezuela.

Potrebna zmaga Juventine

Juventina je v nedeljo na domačem igrišču odpravila Azzanese, ki je na predzadnjem mestu na lestvici, s 3:0. Nedvomno je rezultat zelo razveseljiv, saj je prinesel štandreški enajstorici dve točki, ki jih kot zadnja na lestvici nedvomno potrebuje bolj kot vse ostale ekipe. Razdalja v točkah med njo in moštvi na repu lestvice se je nekoliko zmanjšala. Treba bo še precej truda, preden se bo izkopala iz nevarne cone. Medtem ko se veselimo nedeljskega uspeha, želimo igralcem Juventine, da bi z dobro igro — pa tudi z veliko mero sreče, če je treba — nabrali še nekaj točk in si tako zagotovili obstanek v prvenstvu.

—«»—

V Huminu (Gemona) so imeli v nedeljo sprevod alegoričnih voz. Tradicionalno manifestacijo si je ogledalo veliko število ljudi. Prvo nagrado so podelili vozu «Stavka mleka», drugo «Faraonska doba».

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj so na goriškem letališču zabeležili najvišjo temperaturo 9,6 stopinje ob 16. uri, najnižjo pa 3,8 stopinje ob 6.30 uri.

ANDREJ BUDAL

ŽUPAN ŽAGAR

9.

Jama na županovem dvorišču je bila dokopana. Nujnejša poljska dela so bila opravljena. Napočil je v razglasu napovedani dan novega prebiranja.

V mirnem času so fantovski nabori nekaj veselega. V sklenjenih vrstah ali na okrašenih vozovih odpojo fantje s šopki na klobukih iz vasi proti mestu. Popoldne se še veselejši vrnejo, mnogi s pravimi listki, da so potrjeni, drugi z nepravimi; že zaradi deklet ne mara biti nihče slabič, izvržek, pokveka.

Eno leto vojne je to veselost in prešerno bahavost pošteno oskubilo. Zdaj so vsi vedeli, kaj pomeni biti potrjen: zaznamovan za krvavo, ognjeno smrt, ki tam zunaj po vseh frontah neusmiljeno kosi.

Že pri zadnjih naborih se je veselje preselilo z rdečih, polnih lic potrjenih korenjakov na bledikaste, upadle obraze slabičev in pokvek. Zdaj pravih fantov že ni bilo več. Naborniki, zbirajoči se pred Štefanovo gostilno, so bili čudna mešanica golobradih, otroških obrazov in priletnih, brkatih in bradatih mož. Tu in tam je tičal kak nagelj v gumbnici. Lica so bila resna in zamišljena.

«Bes te lopi — jokali se ne bomo!» je stopil Štefan z veliko steklenico vina mednje in jim po vrsti nalival kozarce. «Tega plačam jaz. Popoldne ga bodo pa tisti, ki jih ne vzamejo. Novi časi — nove postave».

«Jaz dam lonec mleka — za te-le», je pokazal kmet skupino nedoraslih mladeničev kraj ceste.

«Otroci spredaj!» je vabil Lavrinov Cene, širokopleč, nizek čevljarček, ki se mu noga ni pripogibala v kolenu.

Sedemnajstletniki so sklenili vrsto. Za njimi so se postavili možje.

«Ta je lepa: oče in sin gresta vkup k naboru», je ugotovil Petrič, najvišji in najtanjši med možmi, stoječ za svojim še tanjšim Tončkom.

«Ne boj se! Tako visokih ljudi jim tam ni treba», ga je miril Cene. «Klobuk nosi v roki, da ti ga letalo ne posname, če pride».

Iz svojega konca je prišel Žagar z Jožetom in Boštjanom. Ta je stopil v prvo vrsto, Jože v drugo. Žagar je za vrstama poiskal občinskega stražnika in mu pokimal, da je čas.

«Gremo!» je zaklical stražnik.

Vrsti sta se zganili. Iz prednje se je plaho dvignil zvonek glas:

«Mi zdaaj gremoo, mi zdaaj gremooo...»

Drugi, prav tako jasni in visoki glasovi so ga za silo podprli. Iz zadnje vrste je pritisnilo nekaj hripavih, zarjavelih basov. Glasovi so se družili, kakor bi se mleko mešalo z vinom.

Ženske so začudene prisluhnile po domovih. Ta in ona je stopila na prag ter se z nasmehom ozrla za vrstama. Takega fantovskega petja vas poprej ni bila vajena.

Gospodje v mestu niso bili izbirčni. Jemali so vse od kraja.

«Pomislite», se je razburjal Cene popoldne, ko so se odpravljali iz mesta, «ta šema grižasta me je sunila s pestjo pod koleno. Ne verjela, da se noga ne vda. Najrajši bi me bili takega vzeli».

Skoro vsi so imeli listke, da so potrjeni, pa si jih niso natikali. V njih je stalo, da morajo že v malo dneh od doma, v bogve kateri ogenj. Ta misel je delala družbo na povratku tišjo in resnejšo, nego je bila zjutraj na poti v mesto. Brez pesmi so odšli iz mesta.

«Zdaj bo pa druga,» je dejal Štefan.

«Vzeli so me, a fronta me ne bo videla,» je snoval Petrič vase

«Misli, dezertirati?» je vprašal Žagar.

«Ne bo treba. Se bo že kaj drugega dobilo.»

«Ej, seveda,» se je vmešal Cene. «Cesar ga postavi na Dunaju na trg pred Svetega Štefana. Sovražna letala mu bo klatil, če zaidejo tja. Tako dolgega in tako pripravnega človeka ne najde v cesarstvu, kakor je naš Petrič.»

Ta je hotel Ceneta zavrniti, a pok v daljavi in žvižgajoče frčanje po zraku mu je zaprlo besedo. Tudi drugi so strme obstali in se ozrli za cvilečim brlizganjem, ki se je treskoma zarilo v gozdiče severovzhodnih pobočij.

«Takim pravijo granate,» je zinil Jože prvi.

«Bo, bo — hudir,» je kimal Petrič, pozabivši, kaj je imel prej za Ceneta na jeziku.

Z drugega konca je strahotno vršanje prekrižalo v zraku smer prejšnjega žvižganja in se zataknilo nekam pod Kras.

«Dolgo so čakali,» je izpregovoril Žagar. «Zdaj se bo pa začelo.»

Kakor bi zapad hotel te besede potrditi, se je zdajci jelo vse ozračje tresti in sikanje ga je paralo v raznih smereh.

Naborniki so nehote pospešili korake. Prednja vrsta je bila urnih petá. Najhitreje je stopal dolgokraki Tonček. Izpustil je komolce svojih dveh sosedov. Vrsta se je razklenila in sedemnajstletniki so začeli teči. Sikanje v zraku je omajalo tudi drugo vrsto. Možje so jo ubrali za mladiči. Za vsemi sta se podvizala župan in občinski stražnik s koraki, podobnimi bolj teku nego hoji.

V vasi je bilo vse tiho. Možje in fantje so se razbegnili po hišah.

«Dobro, da letijo visoko,» je dejal župan stražniku.

«Drugače gorje nam,» je odvrnil ta in smuknil v leso svojega dvorišča.

Sikanje je kmalu prenehalo. Pod večer je poveljstvo razglasilo, naj se vsa okna na zapad tako zapro, da se od tiste strani ne bodo videle luči.

Nekaj naborniков se je zvečer sešlo pri Štefanu.

«Preklicano so nam zažvižgali,» je menil krčmar.

«To ni še nič,» je zamahnil Cene. «To je šele začetek.»

«Dolgo so si z jutranjimi ptiči ogledovali te kraje, preden so sprožili,» je dejal Petrič.

(Nadaljevanje sledi)